

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában!*

Amen.

XXXIII. ÉVFOLYAM.

CALGARY, ALBERTA, KANADA

1. szám

1980. április 30-án

Bajtársi Levél

A M. KIR. CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG
KÖZPONTI TÁJÉKOZTATÓJA

ALAPÍTOTTA 1948-ban néhai vitéz Karsay Jenő alezredes

Kiadja:
a MKCsBK VEZETŐSÉGE
VETERANS' ASSOCIATION
of the former Royal Hungarian Gendarmerie
Administration Centre
712-54th Avenue, S.W.,
Calgary, Alberta, Canada
T2V 0E1

VILÁGSZERVEZETÜNK

a M. KIR. CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG — MKCsBK —
alakult 1948-ban.

Bajtársaink hivatalosan bejegyzett jótékonycélu társadalmi
egyesületeket alapítottak

az Amerikai Egyesült Államokban:

Ohio államban: Family Society of Hungarian Veteran Gendarmes
(Magyar Csendőrök Családi Közössége) Charter B.56-940,
Cleveland, Ohio, USA., 1958. július 14-én.

Kanadában:

Ontário tartományban: Royal Hungarian Gendarmerie Veterans'
Benevolent Association. No.10. Liber 1163
Province of Ontario, Toronto (Ont.)
1962. szeptember 27.

Quebec tartományban: Association des Veterans Gendarmes
Royaux Hongrois, MKCsBK No. 96 Libro C-268,
Quebec, (P.Q.) le decembre 1972.

Alberta tartományban: Veterans' Association of the former Royal
Hungarian Gendarmerie, No. 8775, Edmonton,
Alberta, 28th October, 1975.

A MKCsBK VEZETŐSÉGE:
vitéz Baranchi Tamáska Endre
MKCsBK vezető

A MKCsBK Vezetősége önként és önzetlenül intézi világszervezetünk
tájékoztató, nyilvántartó és segélyügyi szolgálatát.

FELADATAINK:

- 1./Bajtársainkkal az összeköttetést fenntartani, érdekeiket képviselni,
összejöveteleinkről és a személyi változásokról őket értesíteni.
- 2./Előadások, ünnepélyek társasvacsorák rendezésével anyagi alapot
teremtteni és ebből rászoruló bajtársainkat és hozzátartozóinkat segí-
teni.
- 3./Ápolni a szolgálati ideálokat és kegyelettel megőrizni emlékét a volt
M.Kir. Csendőrség azon tagjainak, akik a törvény és a rend szolgál-
latában az emberi szabadságjogok és a közbiztonság védelmében
Hazájukért áldozták életüket.
- 4./Az állampolgári jogok és kötelességek megismerése és teljesítésében
segédkezni.

(Folytatás a borítólap utolsó előtti oldalán)

BAJTÁRSI LEVÉL

A M.CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG KÖZPONTI
TÁJÉKOZTATÓJA

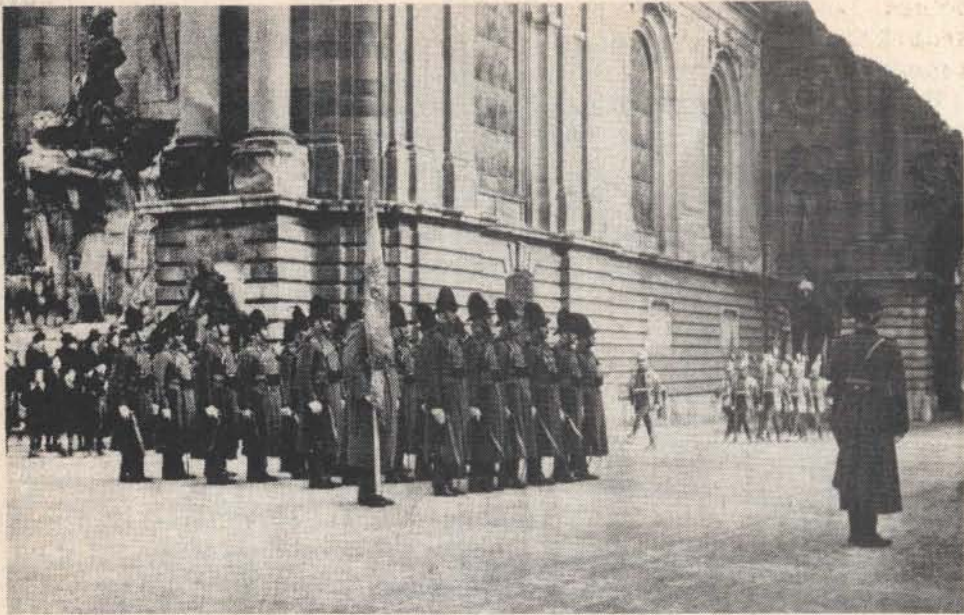
XXXIII. Évfolyam

Calgary, 1980. április 30-án

1. szám

TARTALOM

1./ A MKCsBK Vezetőség hírei	
A MKCsBK vezetője az 1980. február 14-i Csendőrnapon	2
2. sz. körlevél	4
1. sz. körlevél	6
Elszámolás	9
2./ Tanulmányok, cikkek, leírások, versek	
vitéz Oláh-Sajti Lajos: Emlékezünk és imádkozunk	10
Dr. Wass Albert: Tisztázzuk a sorrendet	11
özv. Nemesmonostory Jenőné: Erdély	14
Csepi Béla: Csendőrségi évgyűrű	15
vitéz Ághi-Asbóth Zoltán: Megemlékezés az Édesanyák napjáról	17
vitéz Szombathelyi Lajos János: Nándorfehérvári diadalom	17
vitéz Duska László: A kanadai egyetemi magyar tanszék	21
Zalán Zoltánné: Útinapló	23
Horváth Lajos: Egy nagyon régen megtörtént eset	32
D.S. szkv. törm.: Őrsi szolgálatom emlékeiből	34
Dr. vitéz Jani István: vitéz Tassányi József főtörzsőrmester búcsúztatása	35
Soós Péter: Első nyomozásom	37
vitéz Baranchi Tamáska Endre: Nyugatmagyarországi portyázás	40
Radnóthy Károly: Mesél egy rokkant katona	44
3./ Közösségi, Egyesületi és Társadalmi Események	
Beszámoló a Csendőrnapi és más összejövetelekről	46
A magyar élet eseményei világszerte	54
4./ Bajtársi hírek	
Apáik nyomdokában a magyarságért	68
Tagfelvétel, kitüntetés, elismerés	69
Látogatások	71
Házasságkötés, születés, gratuláció	73
Betegségek, felgyógyulások	74
Domonkos Sándor: Lemorzsolódás	75
Halottaink	75
5./ Értesítések	
A Múzeum hírei	92
Könyvismertetés	96
A Vezetőség levelesládájából	101
Pénzkiüldemények nyugtázása 1979. szeptember 1-től 1980. március 12-ig	110

Egy régi Csendőrnapi a budai Királyi Várban

**A Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség vezetője
1980. február 14-én
Csendőrnapi**

Mióta a m. kir. Csendőrség tagjai kényszerszáműzetésben élnek a szabad földön szétszórva, bizony a Csendőrnapi különböző éghajlatu tájkon tartatnak meg. Kanadai bajtársaink igen sokszor szinte szibériai hidegben jönnek össze, hogy a bajtársi együttlét melegével a kint tomboló hóvihart megtörjék. Délamerikában, Ausztráliában pedig könnyű nyári öltözetben gyülekeznek, hogy Testületünk hősi és mártírhalt tagjaira emlékezzenek.

Mikor ezeket a sorokat róvom, itt Floridában az ég felhőtlen, gyönyörű kék, s a nap ragyogóan süt. Még a tenger vize is türhető, s szinte elképzelhetetlen, hogy ezen a napon, évekkkel ezelőtt a magyar földön igen kemény hidegek voltak, s a csizmák sokszor havas uton, vagy keményre fagyott földön koppantak a díszmeneteken.

Emlékezni kell és ez kötelességünk nekünk, akik az Ūristen kegyelméből szabad földön élhetünk. Azok, akik otthon vannak, vagy akik még mindig orosz haláltáborok valamelyikében tengetik életüket — nem ünnepel-

hetnek. Legfeljebb csak titokban emlékeznek erre a napra, s reménykednek abban, hogy egyszer nekik is fel fog ragyogni a szabadság napja, s megnyílnak a börtön és táborkapuk előttük is.

Ilyenkor, Csendőrnapi az emlékek sorakoznak fel minden csendőrnapi. Az öregebbje, kik hosszabb időt szolgáltak a Testületnél sok szép régi Csendőrnapi emlékezhetnek, míg a fiatalabbaknak sok esetben csak a háború, a fogság és a börtön jutott osztályrészül. Az orosz kommunizmus igyekezett szégyenfoltot nyomni minden csendőr homlokára, függetlenül attól, hogy milyen rendfokozatot viselt. 1945 után csendőrmulttal rendelkezni nem volt életbiztosítás Magyarországon. Az idő kereke azonban forog, s a felhős égre mindig derű, napfény következik.

A volt m. kir. Csendőrségnek történelmi szerepét múltja igazolja. Hiába erőlködnek a hamis propagandával, a józanul gondolkozó magyarok ezt sohase fogják elfogadni. Azt, hogy otthon mi történik, mit írnak a könyvekben Moszkvában határozzák el, s szabják meg. Ezért kell a történelemkönyveket nemcsak a Szovjetunióban, de a megszállt államokban is minden öt évben újra írni. Azonban, ha a szabad nyugaton történik ilyen történelmi elferdítés, mondhatnánk történelemhamisítás, az már megdöbbentő. (A. v. Weissenbach: Táborkaink halála, 147, 149 és 156. oldal stb.) Amikor az idézett elferdítéseken gondolkodom, előveszem gróf Stomm Marcell tábornok napiparancsát és abból idézek egy pár sort:

„A magyar csendőr ismét megmutatta, hogy válságos és különösen nehéz körülmények között orvttamadókkal és bandákkal szemben mire képes, ha egy visszafoglalt magyar város feldult és meggyötört lakosságának békéjéről és nyugalmanak helyreállításáról van szó. Ismét egy fényes és nagy teljesítmény az immár több, mint fél évszázados csendőrdicsőség sorozatban és történelmének lapjain. Magyar Csendőrök! Munkátokat becsülettel és példásan végeztétek. Elnémítottátok a veszedelmes fészkeket és biztosítottátok az elfoglalt területen a lakosság nyugalmat és békéjét...”

Ennyit ebből a napiparancsból, amit egy honvédtábornok írt alá. De még sok száz hasonló hangú ilyen dicsérő parancs írja aranybetűkkel a csendőrség történetét, s eljön az idő, amikor egy arra hivatott történész papírra fogja vetni az igazságot, amit nem a kommunista párt diktál, sem pedig valamelyik írónak rosszindulata, vagy tudatlansága.

Az orosz bolsevizmus elleni küzdelemben a II. Világháborúban hősi halált halt 11,000 majd a későbbi évtizedekben a bosszú áldozataiként mártírhalt halt 5,000 csendőr emléke megérdemli azt, hogy ha már dicshimnuszokat nem is írnak róluk, de legalább becsületükbe ne gázoljanak bele. Az igazi magyaroknak még keletről hozott szokása, hogy a hősokeket tiszteli őseivel együtt. Akiben magyar vér folyik, ezt a többezer éves örökséget ma is magával hordja, s bárhol is éljen a földtekén, ezt mindig meg fogja tartani.

Ezek a gondolatok jutottak ma eszembe a hontalanság 21. esztendejé-

ben, a Csendőrség alapításának 99. évfordulóján.

HÍVEN, BECSÜLETTEL, VITÉZÜL!

vitéz Baranchi Tamáska Endre
a MKCsBK vezetője

MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG

ROYAL HUNGARIAN MOUNTED POLICE VETERAN ASSOCIATION
KÖNIGLICH UNGARISCHER GENDARMERIE KAMERADCHAFTSBUND
ASSOCIATION DE LA GENDARMERIE ROYALE HONGROISE

vBTE-vez.
7/1979.sz.

Sarasota, 1979. nov. 30.

vitéz Baranchi Tamáska Endre
MKCsBK vezető

2. sz. Körlevél

Kedves Bajtársaim!

az a megtiszteltetés érte a MKCsBK-t, hogy a XIX. Magyar Találkozó, egyben a VII. Magyar Kongresszus Központi Bizottsága Clevelandban

„Az 1979. ÉV MAGYAR EGYESÜLETE”

címet ítélte meg a számára.

Ez a kitüntetés elsősorban is azoknak a csendőröknek szól, akik 1945 óta szinte megszakítás nélkül dolgoztak szervezetünkben a világ minden táján szétszórta, megmutatva azt, hogy a letett eskü szavait komolyan vették és veszik még ma is, s attól felmentést csak a Hadak Útjára való távozás adhatja meg.

De kitüntetés az a volt Magyar Királyi Csendőrség számára is, mert a Magyar Kongresszus Központi Bizottságában még elég szép számmal vannak olyan személyek, akik dicső Testületünk otthoni, több mint félv- százados kiváló működését ismerik.

1.) Az adományozott

ÁRPÁD NAGY ARANY DÍSZÉRMET

és a róla szóló diplomát a Csendőr Múzeumban, illetve a Levéltárban kell őrizni.

2.) Az Árpád Arany Díszérmét minden olyan alkalomkor, ahol azt méltó viselni, a MKCsBK-t hivatalosan képviselő személy viselte.

3.) Elsősorban az egyenruhában megjelenő csendőr járőr „járőrveze-

tője.” Erről a mindenkori múzeumőr gondoskodják a legjobb belátása szerint.

HÍVEN, BECSÜLETTEL, VITÉZÜL!

Bajtársi köszöntéssel:

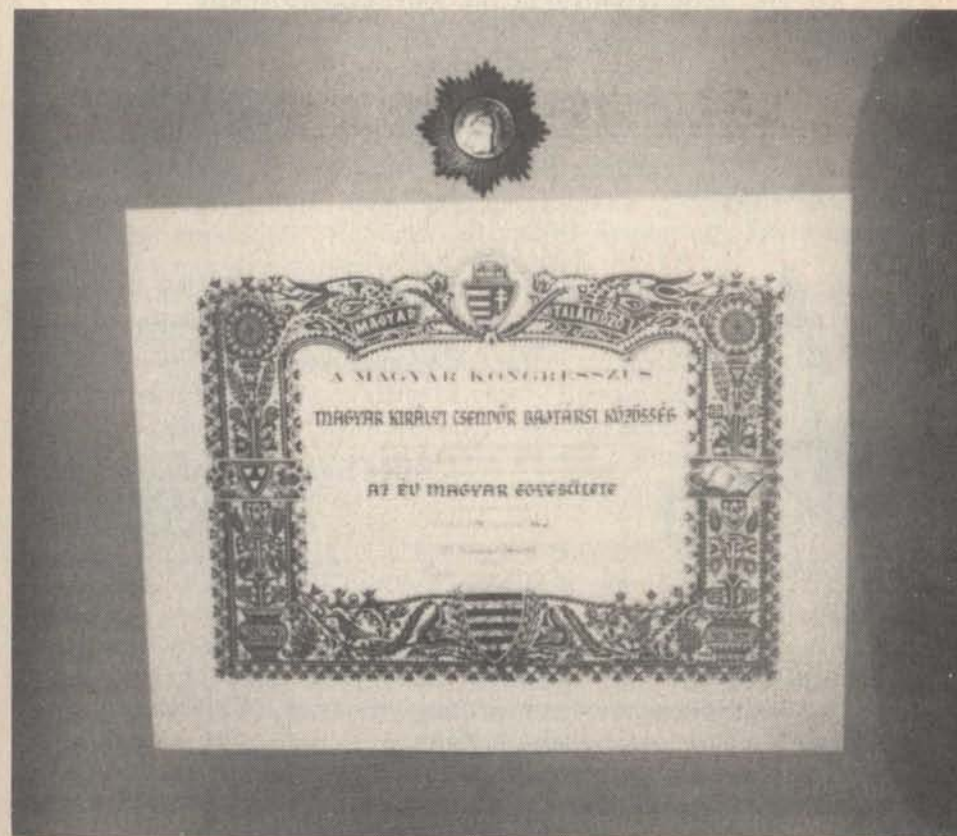

vitéz Baranchi Tamáska Endre

a MKCsBK vezetője

Kapják:

- 1.) A Bajtársi Levél főszerkesztője
- 2.) A Levéltár és Múzeumőr.

Az ÁRPÁD SZÖVETSÉG NAGY ARANY DÍSZÉRME, melyet

alapításának 99. évét ünneplő

volt Magyar Királyi Csendőrség

illetve odahaza és a világon szerteszórva élő, elesett és elhunyt tagjainak, azok képviselőiben az 1948 óta működő emigrációs világszervezetük az **M. KIR. CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG-nek**

ítélt oda az egyetemes magyarság önzetlen szolgálatában tanúsított példaadó tevékenységéért és jelentette ki az 1979. év egyesületének, illetve magyar intézményének a XIX. Magyar Találkozó, a VII. Magyar Kongresszus központi bizottsága.

Átadók:

Clevelandbarn (Ohio, USA.), a Plaza Hotelben 1979. november 24-én megtartott díszvacsorán Dr. Nadas János az Árpád Szövetség kormányzója, a Magyar Találkozók állandó titkárságának vezetője és Varga Sándor főszéktartó.

Átvette:

Máté Károly szkv. m.kir. csendőrőrmester
Közösségünk torontói (Ontario, Kanada) csoportjának tagja,
köszönetet mondott:

Dr. Balló István szkv. m. kir. csendőrőrnagy,
clevelandi közösségünk (Ohio, USA) tagja.

Elhelyezése:

A megtisztelő kitüntetést a MKCsBK Múzeum őrzi. Viselésére vitéz Baranchi Tamáska Endre az MKCsBK vezetője 1979. XI. 30-án Sarasotában (Florida, USA.) kiadott vBTE-vez) 7. sz. 2. körlevele intézkedik.

MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐR BAJTÁRSI KÖZÖSSÉG

KÖNIGLICH UNGARISCHER GENDARMERIE KAMERADSCHAFTSBUND
ROYAL HUNGARIAN MOUNTED POLICE VETERAN ASSOCIATION
ASSOCIATION DE LA GENDARMERIE ROYALE HONGROISE

vitéz Baranchi Tamáska Endre
MKCsBK vezető
4955 Live Oak Drive,
Sarasota, Fla. 33582 USA

vBTE-vez.
3/1980.

1. sz. Körlevél

Valamennyi csoport- és szórványvezetőnek, bajtársnak
Lakóhelyén.

Kedves Csendőrbajtársaim!

A B.L. 1979/1. számában megjelent 1. sz. Körlevelemmel kapcsolatban

kérés érkezett, hogy a 100 éves Jubileumi kiadások előteremtéséről szóló D./ pontot is adjuk ki.

Az 1981-ben megtartandó megemlékezés előfeltétele a helybeli, csoport és szórványaink által megalakított Jubileumi Rendező Bizottság. A megemlékezés eltervezése, megrendezése és megtartása ugyanis költségekkel jár. Ezeknek egy része ugyan megtérül, de bizonyos befektetés előzetes kiadásokra elkerülhetetlen. Ilyen kiadások lesznek:

1.) Jubileumi Díszérem. Leírása és rajza megjelent a B.L. 1978/2. számában. A bécsi C.F. Rothe & Neffe cégtől 1978-ban kapott árajánlat szerint az érem ára darabonként 250 osztrák schilling. Az általános áremelkedések miatt ez az ár inkább vehető 270-nek, mely ma 21.82 US dollárnak felel meg. Az igénylésekre vonatkozólag a csoport- és szórványvezetők a B.L. 1978/2. szám 4. oldalán írottak szerint járjanak el, s igényléseiket hozzám 1980. VIII. 31-ig terjesszék elő.

2.) Díszoklevél. Kiadása a hivatkozott körlevél B./ 2. pontja szerint. Térítési ára darabonként 5.00 US dollár.

3.) Csendőr Emléktábla. Leírása és rajza megjelent a B.L. 1979/1. szám 7. és 12. oldalán. Ára az 1978 évi árajánlat szerint bronzban 395.00, alumíniumban 292.50 US dollár. Áremelkedéssel itt is számolni kell. Érdeklődés esetén új árat, helyesebben annak megerősítését kérem.

4.) Szavazó lapok. 1980. I. 19-ig címemre 67 Szavazó lap érkezett be, a kiküldötteknek 10 %-a. Ez elég lehangoló számomra is. Lehetséges az, hogy csupán 10 %-át érdekelné a bajtársaknak, hogy egy közös találkozóval is megünnepeljük Testületünk alapításának 100. évfordulóját? Ezt szinte el se tudom képzelni. Mi lehet ennek az oka, csupán nemtörődömség, vagy közönyösség? Igérem azonban, hogy mi, az a 10 %, akik nem feledkeztünk meg csendőreskünkről a nevezetes évfordulót meg fogjuk ünnepelni. A beérkezett véleményeket egy rövid kimutatásban feldrészünkint összefoglaltuk, csatoljuk.

5.) A Központi Jubileumi Rendező Bizottságot a szavazó lapok és egyéb megnyilatkozások alapján az alábbiak szerint alakítom meg:

Elnök: vitéz Baranchi Tamáska Endre, az MKCsBK vezetője. Főrendező és szertartásmester: vitéz Kövendy Károly CM. A Bizottság tagjai: Dr. André László, Cserhalmi Ferenc, vitéz Darabont Ferenc, Deme Lajos, vitéz Hamvas József, Kerekes Albert, Dr. Kiss Gyula, Dr. vitéz id. Körösy Zoltán, Madarász Ernő; Seregélyes Márton, Simorjay Ferenc és Dr. Szalontai Sándor.

6.) Jubileumi Találkozó. A beérkezett szavazó lapokat kiértékelve a 10 % a találkozó helyéül Toronto városát (Ontario, Kanada) ajánlja. Ideje előreláthatólag május 15, 16, és 17-e. Terv: Pénteken gyülekező a Csárdában (720 Bay Street, Toronto, Ont., Ph: 597-0801) vagy a Kultúrközpontban (840 St. Clair Avenue, W., Toronto, Ont., Ph: 654-4926).

Szombaton: A Jubileumi Csendőrszobor leleplezése később megállapítandó helyen, este díszvacsora a Csárda különtermében. Vasárnap de. Istentisztelet, koszorúzás. a közös, kötött program ezzel véget ér. Utána egyénileg, csoportonként városnézés, látogatások, kirándulás, piknik stb.

A főrendező bajtárs az Ontario tó partján egy egész motelt fog kibérelni, hogy mindnyájan együtt lehessünk. Toronto ugyanis központi hely, innen Montreal, Ottawa, Oshawa, Hamilton, Niagara-vidék, Dohányvidék, Buffalo, New-Brunswick, Detroit, Windsor, Cleveland könnyen elérhető.

A fentiekhez és a még ezeken felül is felmerülő költségekhez szükséges anyagiak fedezésére javasolom, hogy csoportjaink, szövetségünk az 1980 év folyamán rendezzenek egy tánccal egybekötött társas vacsorát, hozzátartozóik, barátaik, jó ismerőseik és a testvér bajtársi egyesületek tagjai részére. Itt ismertessék a Jubileum jelentőségét, népszerű zenekar előfeltétele a sikeres megindulásnak.

A központi terv további alakulásáról a B.L. következő számaiban fogok beszámolni.

MKCSBK Központi Jubileumi rendező Bizottság.

A Szavazó-lapok megoszlása földrészenként

Világrész/ ország	Szavazó-lap beérkezett:	A Találkozót kivánatosnak tartja:	Helye: Toronto, Ont. Kanada	Helye: Máshol	Résztvesz:	A rendezésben segít:
New Zeeland	1	1	1	-	Nem	Nem
Ausztrália	7	7	7	-	Nem	Nem
Európa	14	14	13	1	6	2
Délamerika	4	4	4	-	1	Nem
É. Am. Egyesült Államok	26	26	24	2	14	5
Kanada	15	15	14	1	8	8
Összesen:	67	67	63	4	29	15

Kelt : Sarasota, 1980. január 19-én

Miklós Barancsik Tamásné
MKCSBK vezető.

ELSZÁMOLÁS

A MKCSBK B.L. Kiadóhivatalhoz 1979 január 1-től - 1979 november 13-ig Calgaryba érkező bajtársi adományok bevételéről, kiadásáról és maradványáról.

Tárgy	Bevétel	Kiadás	Maradvány
1978 évről áthozat	3,201.43	0.00	3,201.43
1979-ben			
a B.L.-re		5,453.91	
Segély Alapra és	5,512.99	610.00	-3,005.86
Ügyvezetésre		330.43	
Bankbetét jövedelmek	475.49		
Jubilium szobor & szállítá- tása		1,100.00	
Egy éves bank betétért		1,500.00	
Muzeumra	5.93	5.93	0.00
1979 évben összesen:	9,195.84	9,000.27	195.57

1977 évben 2 év lejáratra vásárolt 7 1/4 %-os
577322 TDR szám bankkölcsön betéten 5,000.00
1979 évben 1 év lejáratra vásárolt 9 3/4 %-os
1025689 TDR szám bankkölcsön betéten 1,500.00
A maradvány és bankbetétek értéke összesen: 6,695.57
azaz Hatezerhatszázkilencvenöt dollár és 57 cent.
Calgary, 1979 november 15.

Elis Gyula
B.L. Főszerkesztő és felelős kiadó.

Szelei József
pénztáros.

Az 1979 évi elszámolást felülvizsgáltuk. A visszatért pénzesutalványokat és bankfolyószámlákat előtaláltuk. A fenti összesített kimutatás a B.L. Kiadóhivatal pénztárbetétkönyv, bankbetétkönyv és a részletes kimutatás adataival megegyezik, hitelességét igazoljuk.
Calgary, 1979 november 28.

Miklós Rács Sándor
pénztárellenőr.

Vörösmarty Imre
pénztárellenőr.

Az 1979-es pénztári elszámolást átvizsgáltam és azt jóváhagyom.
A B.L.-ben való leközlésre visszaküldöm.

Sarasota, 1980. január hó 14-én

Miklós Barancsik Tamásné
a MKCSBK vezetője

vitéz Oláh-Sajti Lajos:

Emlékezünk és imádkozunk

A kilencvenkilenc évvel ezelőtt 22,000 fős magyar királyi csendőrség létszáma a második világháború végével felére csökkent le. Több mint 3,000 bajtársunk a budavári végső harcokban vesztette életét. A többi különböző harcmezőkön, de valamennyien Szülőhazánk és Nemzetünk védelmében. Az új magyar kormány első fontos intézkedése volt testületünk maradványait feloszlatni és a közbiztonsági szolgálat ellátását saját embereikre bízta. A megszálló idegen hatalom nyomására és védnöksége alatt jöhetett csak létre, hogy a még életben maradt bajtársakat börtönbe vetették, hamis vádak alapján elítélték, vagy kivégezték. Szerencsésebbek voltak azok, akik csupán azért, mert csendőrök voltak szén és kőbányákban 10 évig is elhuzódó kényszermunkatáborokba kerültek. Mindez a „Népidemokrácia” nevében egy kisebbségi, erőszakos és isten-tagadó csoport irányításával és vezetésével történt.

A háború utáni zürzavarban kb. egyezer főnyi bajtársunknak sikerült nyugatra jutni, akik később különféle országokban, de főként a tengeren túli államokban telepedtek le. Ezek közé sorol a most 70 éves Laci is, aki 30 évvel ezelőtt a rosszlelkű francia hadifogságból kiszabadulva érkezett meg Ausztráliába. Azóta már állampolgár, vérében és tetteiben ma is színmagyar. Az ő korában a „bácsi” szó is megilletné, de ő fiatalos hévvel és névvel kíván tovább élni még akkor is, ha az idő felette is eljárt. Nevéhez és a hozzá fűződő emlékekhez györcsösen ragaszkodik, hiszen Edesapja nevezte így el a családban. Apával szemben a tisztelet mindenkor illő és tartós kell, hogy legyen. Laci legalább is ezt így fogja fel és komolyan is veszi.

Apjától halálos ágyán Laci fia nevét lehetett legtöbbször hallani. A haloklónak külön fájt, hogy a Haza védelmében az ellenséggel szemben tanúsított bátor magatartásáért vitéz csendőr fia üldözött lett, s így nem lehetett mellette. A szenvedő apa fordított állapotot velt az utolsó perceiben is felismerni. Olyan helyzetet, melyet manapság az indokínai népek szomorú sorsához lehet a legjobban hasonlítani. Haláltusájában ezért nedves lett a párnája és bánatát — a letiport és megcsonkított Óhazából — átküldte a napsütéses ausztráliába. Arra a földrészre és országba, ahol 60,000 magyar él és ahol az árnyak mellett még fény is van. Ausztráliában hinni, bízni, remélni és álmodozni is tudnak a szülőhazájukból kiűldözött, mindig istenfélő és az örök igazságban ma is hittel hívó emberek — a magyarok.

Az ausztráliai magyarok és velük együtt a csendőrbajtársak is igenis álmodoznak, csakúgy, mint más országokban. A nagy távolság és az eltelt idő ellenére szívükben viselik, keblükre ölelik ma is a Kárpátok övezte ezeréves Nagymagyarországot, melyről a költő azt írta, hogy „Ha a föld

Isten kalapja, Hazánk bokréta rajta...” Kiválasztott és szerethető ország tehát a mi édes Szülőhazánk és annak is kell maradnia.

A volt m. kir. csendőrség még életben lévő tagjai a mindenévben megtartott Csendőrnapi alkalmával most újra emlékezünk mártírjainkra, a szenvedőkre és multunkra, s templomainkban összekulcsolt kézzel imádkozunk Hazánk fennmaradásáért és Nemzetünk sorsának jobbra fordulásáért.

(Megjelent a „Perthi Magyar Hírek” (Perth Hungarian News, Perth, W.A., Ausztrália) 1980. évi februári számában.)

(Szittyakürt, 1979. VII. & VIII.)
Dr. Wass Albert és Ft. Hites Kristóf O.S.B., Charleston-ban (South Carolina, USA) a katonai díszemle után, 1979 májusában, a fabritzi Kováts Mihály óbester 200. éves emlékünnepeken.

Dr. Wass Albert:

Tisztázzuk a sorrendet!

(Részletek a Katolikus Magyarok Vasárnapja 1979. VIII. 12-i számában megjelent kiáltványból.)

Minden sikertelenség oka végső fokon tudatlanságra vezethető vissza. A magyar emigráció immár több évtizedes erőfeszítéseinek kudarcát is ideje, hogy ezen a téren keressük. Minden egyéni rátermettségünk,

szak tudásunk, lelkes munkásságunk és számottevő létszámunk ellenére sem vagyunk képesek meglegelni a módját annak, hogy erőinket, képességeinket, jószándékainkat összefogva, az ezekben rejlő lehetőségeket történelmi erejű cselekedetekké fejlesszük ki. Minden tudásunk és szervezetségünk ellenére is, amikor arra kerül a sor, hogy erőnket, képességeinket harcba vessük: gyöngébbek és tehetetlenebbek vagyunk egy játszótérre való gyermeknél is. Hiányzik belőlünk az együttműködés törvényének tudása.

Eme gyöngeségünknek szemmel látható bizonyítéka ma Erdély halálra ítélt magyarjainak megmentéséért folytatott küzdelmünk keresztmetszete. Még annyit se tudtunk elérni mindeddig, hogy a szabad Nyugat népei és kormányai legalább elvben állást foglaljanak a román diktátor kiméletlen magyarpusztító politikájával szemben és Király Károly segélykiáltásaira válaszolva javasolják egy orvosi vegyesbizottság összeállítását, mely kivizsgálná a Románia ellen emelt vádat, az atomsugárzás bűnét Király Károly, Zolcsák Sándor és családjaikkal szemben.

Pedig sokan vagyunk és keményen dolgozunk, mindegyikünk a maga vonalán. A Lőte család (Erdélyi Bizottság) a pompásan megszerkesztett Carpathian Observer útján, Telekiék csoportja (Erdélyi Szövetség) és az ugyancsak New Yorkban székelő Committee for Human Rights in Rumania fiataljai az „emberi jogok” vonalán, s végül magyar nemzeti vonalon az Erdélyi Világszövetség a maga 126 éberén működő tagegyesületével szerte a világ minden részében.

Nincs okunk kételkedni abban, hogy mind a négy erdélyi csoport aktív, áldozatkész, jószándékú magyarokból tevődik össze és kétségtelen az is, hogy mind a négy csoport Erdély magyarjainak a védelmében száll síkra. Tehát négy, szervezett, jól működő gépezetről van szó, melytől jogosan várhatnánk azt, hogy négy ilyen pompás erőgép pillanatok alatt kihúzza az erdélyi magyar szekeret a lápból. A motorok pufognak, zakatolnak, az erdélyi magyar szekér viszont süllyed tovább, lassan, fokozatosan, egyre mélyebbre.

Ennek okát nem kell hosszasan kutassuk: a négy erőgép külön-külön irányba húz. Ahelyett, hogy erejüket összefognák, mint egy jól betanult fogat, a mocsár sarát fröcskölnek egymásra. Míg egyik csoport irredenta, revizionista fassisztának nevezi a másikat és minden igyekezetével hitelét rontja, erejét csökkenti, addig mások kommunista bérenceknek bélyegzik azokat, akikkel nem értenek egyet, megint mások sértődöttségükben felelőtlen kontárkodóknak csúfolnak mindenkit, aki Erdély dolgában szót emel, mert úgy érzik, hogy erre egyedül ők jogosultak.

Egyre növekszik azoknak a száma, akikből kifogy rendre a lelkesedés, akik csüggedten és csalódottan félreállva tétlenségbe esnek, hátat fordítva a civódóknak.

Nagyon is ideje tehát, hogy őszintén és becsületesen szembe nézzünk ezzel az emigrációs nyavalyával, mielőtt késő. Nem kárhoztunk még el, csupán elemi tudatlanság áldozatai vagyunk. Nem tanultuk meg a nemzeti lét alapvető titkát és nem értettük meg ennek a titoknak a kulcsát. A nemzet érdekcsoportokból, szellemi csoportokból, elvi csoportokból te-

vődik össze, a csoportok pedig családokból, s a családok egyénekből. Minden egyén egy külön önmagába zárt egész, hihetetlenül bonyolult lelki, szellemi szerkezet, melyből nincs két teljesen egyforma ezen a világon.

Ezek a különböző beállítottságú egyének csak úgy működhetnek összhangban, egy család keretén belül, ha minden családtag háttérbe helyezi önmagában mindazt, ami elválaszthatná a család többi tagjától és előtérbe helyezi azt, ami mindannyiunknak közös: a család fennmaradását, jólétét, békességét. Vagyis felállít a maga számára egy fontossági sorrendet.

Ugyanez a törvény vonatkozik minden szervezett csoportra beleértve a nemzetet, avagy a mi esetünkben: a nemzeti emigrációt! Ahhoz, hogy sikeresen működhessünk, le kell szögezzük az elvégzendő feladatok fontossági sorrendjét olyan módon, hogy azzal mindnyájan azonosítani tudjuk magunkat.

Legelőször is kétségtelenül bizonyos, hogy a magyar nép megmaradásának biztosítása ezekben a félelmetes nehéz időkben olyan közös feladat, amely minden magyart egyformán érint, vonatkozzék ez a magyarországi népszaporulat tragikus hanyatlására, az Erdélyben elkövetett barbár magyarirtásra, a délvidéki, felvidéki és nyugatmagyarországi magyarok beolvasztását célzó intézkedésekre.

Másodszor pedig kétségtelen az is, hogy minden józanul gondolkodó magyar számára az első lépés egy szabad Magyarország felé szabad választások engedélyezése kell legyen, amelyen keresztül a magyar nép minden kényszertől mentesen maga döntheti el, hogy milyen államformában kíván élni.

Fontossági sorrendben egyelőre csak ez a két pont képezheti a magyar emigráció programját: a magyar nép fennmaradásának biztosítása, mindenütt, ahol magyarok élnek és a szabad választások lehetőségének megteremtése. Amíg ezt a kettős célt el nem értük, addig nincs helye köztünk semmiféle céltalan viszálykodásnak részletkérdések dolgában.

Itt van tehát az a két célkitűzés. Akik ezzel a kettővel, vagy ennek kettőnek bármelyikével nem értenek egyet, azok nem valók közénk amúgy sem. Akik viszont egyetértenek velünk ebben a kettőben, azok ma bajtársaink, fegyvertársaink nemzetünk jövődjéért folytatott harcunkban.

Míg ezeket a sorokat írom az Egyesült Államok igazságügy-minisztériumának gépezete mozgásban van már, hogy New York-i feljelentők koholt vádjai alapján kiszolgáltatassanak Romániának, mint „háborús bűnöst.” Bár az igazság mellettem van, a mai zavaros világban nem tudhatja az ember, hogy a politika és a diplomácia boszorkánykonyháiban miféle váratlan meglepetéseket kotyvasztanak a ravaszok. Ha tehát valamiképpen, Isten különös rendelése folytán (mert Isten rendelése nélkül semmi sem történik) úgy adódna mégis, hogy ez lenne utolsó írásom, melyen keresztül üzenetet küldhetek a szabad világ magyarjaihoz, az üzenet így hangzik:

„Fogjatok össze, amíg nem késő, s mentsétek ki a magyar jövőt a farkasok torkából, s keselyük karmából!”

S meglássátok; megsegít az isten!

Megjegyzés.

Örömmel adunk helyet Dr. Wass Albert professzor felhívásának abban a reményben, hogy a kölcsönös megértés és mindannyiunk támogatásán alapuló őszinte összefogás kizárja soraink megbontását és szilárd alapot nyújt Erdélyért folyó igazságos szellemi harcunk végső sikeréhez.

— (Szerk.)

özv. Nemesmonostory Jenőné:

Erdély

Emlékek ébrednek gyermekkori multból,
Illatok, halk színek messzi havasokból...
Erdély sóhegyei csilognak fehéren,
„Medvetó”, „Vöröstó” nyaldossák csendesen.

Vajon megvannak még? — nem koptak hegyig le?
Tán már beolvadtak a tavak medribe...
Oh, de rég volt, mikor ott jártam mellettük,
Oh, de szép volt, mikor letörtem belőlük.

Egy csillámló sziklát s forgattam kezembe.
Nem tudtam, hogy emléknek hasitok belőle.
Ki tudta, hogy lehasad az egész hegy véle.

Lehasították azt szép Hazám testedről
S többi hegyeid is ott sírnak kesergőn.
Sós könnyet hullattok, vagy édes szőlő nedvét,
anyátokért sírtok elrablott gyermekek.

más élvezi emlőd: gyümölcsös dombjaid.
Idegent gyógyítanak sósvizű tavaid.
Ott a sok gyógyforrás, áldott erejével,
S itt pusztulunk, veszünk kinzó köszvényünkkel.

Illatos szamócák, ibolyák az erdőn!...
Gyöngyvirág illatok sodródnak a szellőn,
Páfrány friss szagával telik meg a lelkem,
Tengereken túl is Te vagy büszkeségem.

Erdély! Ha ezeknek megmutathatnálak!
Csodálkoznának, hogy meg nem ölt a bánat...

De azt ne higgyétek, hogy belenyugodtunk!
Éjjeleken át csak imákat mormolunk,
Hogy visszatérjete Ti síró gyerekek:
Hegy, tó, virág, gyümölcs csak örömkönnyeket
Hintsenek a sóvárgó bús anyai szívre,
Hogy legyen már egyszer mennyegzős jó kedve!

Hisszük, hogy Istenünk megszán végre minket:
„Visszaadom Erdélyt, mert úgy szeretitek!”
Mert ő a Tietek!

Csepi Béla:

Csendőrségi évgyűrű

Akik jelen vagyunk az otthon kiirtott csendőr testületből — a saját nevünkben, — de akik nem jöhettek el erre a megindítóan szép ünnepélyre, azoknak tolmácsolásában, — köszönöm a Magyar Társaságnak, hogy testületünket tüntette ki az év érdemes egyesületének jelzőjével. —

Hogy miért becses nekünk ez a kitüntetés, azt csak a bánat, a szomorúság gyenge hangján tudom elmondani.

Hogy miért így, — azt kemény lélekkel, bátor szembenézéssel mondom el. —

Azért, — mert nincs folytatás!... A hősi halottnak kijáró végtiszteség ez. Csak példakép maradtunk!...

Nincs folytatás!...

A könnyörtelen elmúlás szelleme sandit ránk, miközben egyenként sze-degeti le rólunk a közel száz éves mult aranyos, őszi díszbe öltözött em-lékeit. —

63 évig élt otthon a m.kir. csendőrség. Ennyi idő a férfikor teljének felel meg. Ebben gyülekeztek, halmozódtak fel a nemzetfenntartó erők, melyek a legendákba szépült helytállás, hivatásszeretet ragyogó példá-it mutatták be évkönyveinkben.

Mi a magyar nép törzsökös erényeit örítettük. Nem városokban, de fal-vakban, tanyákon, pusztákon, szállásokon védtük a nép gyermekeit, — mi gondoskodtunk róla, hogy a gyökér kitartsa a törzs erősödjék, az ágak háborítatlanul hozzák meg gyümölcseiket. —

A csendnek és rendnek katonái voltunk; a vidék békés munkásságát védelmeztük. A fenntartó és végrehajtó erőt magából a népből soroztuk önkéntes jelentkezéssel. Önmagát védte a nép, a belőlük származott csendőrség munkájával, feladataival.

Amikor pedig a nemzetre rászakadt a végzet, csendőreink harcoltak a honvédséggel vállvetve a tüzhenger előzönlése ellen és ezrével hullottak el legjobbjaink a hosszú harc alatt. —

Az árnyék lassan eléri a csendőrség képének tulsó szélét is, ahol még néhányan viseljük az egykor büszke nevet. A régi ősnemes magyar csalá-dok elmúlása busítja szívemet abban a megállíthatatlan végső tettben, amikor az ősök címereit befelé fordítják a falon. — Ebben a rokonta-lan világban elfordulok a képtől, ahol a nemzet süllyed el. Hátam mö-gött a nagyszerű múlt hív, és mert nem állhatok meg, megyek a semmi felé. Nincs folytatás!

A sors nem adta meg áldozatos jóakarásunk jutalmát és könnyeink egybefolynak a nemzet könnyeivel, — és viszi az ár multunkat a végte-lenség mindent elnyelő óceánja felé.

Soha nem szüntünk meg emlékezni multunkra és bizonytalansággal hisszük, hogy a magyar föld, a magyar múlt is emlékezik ránk, — és ahhoz hogy megnyugodjunk — ennyi nekünk elég is. —

Aki nem érzi meg ezt acsendes busongást, emlékeztetem Szabolcska Mihály koszorús költőnk versére, melyben így sóhajt fel:

„Tudja a jó Mindenható

Mi van azon sírnivaló,

Hogy a ménes ott delelget

Valahol a csárda mellett. Csárda mellett!”

Isten köntösébe kapaszkodva csúszunk bele a történelem süllyesztőjé-be, — s hangtalan ajakkal rebegjük jelmondatunkat:

„HÍVEN, BECSÜLETEL, VITÉZÜL!”

Most is, itt is, — és mindörökké.

vitéz Ághy-Asbóth Zoltán:

Megemlékezés az Édesanyák napjáról

Mint öreg bajtárs, szeretnék a minden év május 10-én megünneplendő „ANYÁK NAPJÁ”-ról a B.L.-ben is megemlékezni. Otthonról kiüldözött magyarok vagyunk, nyugaton, a szabad világban éljük életünket és sokan már eltávoztak sorainkból az „ÖRÖK HON”-ba. Kevés nyelven lehet oly szépen kifejezni az anya nevet, mint a mi szép, csengő magyar nyelvün-kön, Édesanya, Édesanyám.

Drága jó magyar Édesanyák! Minket árva magyarokat a szovjet-orosz megszálló rezsim utasítására elűdöztek szép Hazánkból, s azóta itt éljük életünket befogadó Újhazánkban, az USA-ban és más szabad orszá-gokban. Szeretettel gondolunk vissza arra a szép családi életünkre, ami-kor a mi drága jó Édesanyánk születésünktől fogva, forró édesanyai szívvel nevelt fel bennünket, lelkünkbe és szívünkbe oltva a mélységes, imádságos isteni és krisztusi hitet, önfeláldozó hazaszeretetet, mások iránti tiszteletet és megbecsülést.

Amikor felnőttünk, önállóak lettünk, ezekkel a tiszta, szép eszmékkel fájó szívvel bocsátott el bennünket otthonról életünk göröngyös útjára, hogy átvéve ezen édesanyai örökséget mi is új családot alapítsunk.

Drága magyar Édesanyák! Neveljék Önök is itten, az Újhazánkban hasonló módon gyermekeiket, oltsák szívükbe az imádságos hitet és ha-zaszeretetet, tanítsák meg őket szép magyar nyelvünkre is, hogy ne fe-ledjék el magyar származásukat. Mondják el nekik, hogy keleten, mesz-sze van egy gyönyörű, hegyekkel koszorúzott Nagymagyarország, mely-nek 2/3 részét elrabolták tőlünk, s a megmaradt Csonkamagyarorszá-got pedig a szovjet-orosz hadsereg tartja megszállva, magyar fajtánkat kirabolva.

Drága magyar Édesanyák! Segitse a Mindenható Isten Önöket a mai élet zavaros és göröngyös útján, adjon erőt, egészséget, hogy édesanyai hivatásukat teljesíteni tudják. A hittel és szeretettel felnevelt gyermeke-iket bocsássák el majd az élet útjára és örömteli szívvel gyönyörköd-jenek az ő boldogulásukon!

Adja Isten, hogy úgy legyen!

vitéz Szombathy Lajos János:

Nándorfehérvári diadalom

Ezerkilencszázharminckettőt írtak a kalendáriumok akkoron és én, több mint 4 évi szegedi Hunyadi János 9. honvédgyalozezredbeli szol-

gálat után, a magammal jogosan áthozott szakaszvezető „uri” csillagaimat büszkén viselve, gyakorlati kiképzés ürügyén, a többiekkel együtt ott vertem a port próbacsendőr-ujoncként a berettyóújfalusi kopár libalegélőn. Csendőrségi kiképzésünk itt azzal kezdődött, hogy iskolánk megkopott épületét vagy jó tíznap munkával minden tekintetben újrifestettük. Munka közben csak úgy rengett az eredetileg hengermalomnak épült és használt, abból leszerelt öreg épület. Negyven fiatal, erős hangzengette a „Hová viszi az őszi szél azt a sok-sok felleget...” és számtalan más, szebbnél-szebb magyar nótát. Életerős, bátor és vidám társaság voltunk, a várható 3 hónapos kemény katonai kiképzésnek (valamennyien jólképzett tisztetek) rá se füttyentve.

Kezdetben iskolaparancsnok még nem volt kinevezve, a kiképzést helyettese, vitéz Bogyay Kamill szds. vezette. Jó előjáró volt és mi őszinte tisztelettel voltunk iránta. Két gyengéjét ismertük meg csupán. Az általa írt és tansegédletként hivatalosan elfogadott történelemkönyvben foglaltak szószerinti visszakövetelése és időviselt oldalkocsis motorkerékpárja, mely valamiképpen igen gyakori javításra szorult, ami általa és sürgölődő próbacsendőri segédlettel történt. Akkor voltunk igazán boldogok és megkönnyebbültek, amikor a motorkerékpár megint egyszer jól „funkcionált,” mert olyankor a jóindulatu, de igen izgékony és könnyen hevülő tulajdonosa is boldog volt és vidám.

Mielőtt azonban az akkori próbacsendőri sorainkban híres-emlékezetessé lett „nándorfehérvári diadalom” elbeszelném, előbb még szólnom kell Ubulról. Az én rajom, az első raj segédoktatója Szabó József törm. volt, aki közöttünk hamar népszerű lett, minek jutalmául közfelkiáltással elnyerte tőlünk a megtisztelő „Ubul” nevet. (Persze, tudta és beleegyezése nélkül.) Velünk egy teremben aludt, ahol a raj tagjai nagyság szerinti egymás utánban kapták az ágyaikat. Az ágya és enyém között (191 centiméteremmel én voltam a raj legmagasabbja és így az első ágy tulajdonosa) csak szék és kis csendőrszékény volt. Nagyon szerettem velem beszélgetni, mindenről kifaggatni. Ízes hajdusági tájszólással s azzal a jól megnyújtott „i” betűvel, rendszerint csak „Te vin Csütörtök”-nek szólított. Legszívesebben esti lefekvés után kezdte el a beszélgetést, pedig én akárhányszor inkább aludni kívántam volna. Nem kis meglepetésemre, ilyenkor gyakran olyan kérdésekkel jött elő, melyektől szinte elámultam a róla nyert benyomás után alig ha feltételezhető, látszólagos olvasottságán és széleskörű ismeretein. Ahogy engem újra és újra kérdezgetett, valóságos kis tudósnek tűnt. „Milyen magas a levegőréteg a Föld felett”, „Hol van és mekkora a tenger legnagyobb mélysége,” „Ki találta fel az üveggyártást,” „Hány éves korában és milyen betegségben halt meg Napóleon”? stb. stb. Csak úgy záporoztak reám a kérdései és persze, dacára az átlagon felüli olvasottságomnak, nem tudhattam mindenre megfelelni. Ilyenkor kinevetett, majd némi megcsipkedés után, hogy lám Ő mennyivel többet tud, végülis megmondta a helyes választ. Hamarosan sanda gyanu támadt bennem, hogy az ily meglepő széleskörű tudásnál alighanem valami még sincs egészen rendben és figyelni kezdtem. Székényét mindenkor gondosan zárva tar-

totta, de midőn egy alkalommal mégis csak nyitva felejtette, szekrénytítok ide-, szekrénytítok oda, én bizony belekukkantottam. Szép rend volt abban, no meg egy vastag, nem csendőri könyv is, „Az általános ismeretek tára” címmel. Ezzel a lepel a nagy tudományról lehullott. Ott volt előttem a megfejtése Ubulunk bámulatos ismereteinek, mellyel engem, tudatlanságomon jókat mulatva, nem egyszer keresztre feszített. Előzőleg kiolvasott a könyvből néhány dolgot és este azokat, mint kérdéseket, nekem szegezte. Gondoltam, jól van öregúr, én is tanultam harcászatot, tudom, hogy a legjobb védelem a támadás. Attól kezdve azután én is kezdtem kérdéseket feltenni. Nos, tudományának zátonyra futásához nem is kellett sokáig várnom, minek eredményeként, tiszteletteljes szutyongatásomra, nagy nevetve beismerte turpisságát. De a következőkben még tartogatott egy meglepetést a számomra. Jóbajtársi szándékára jellemző, hogy amikor a gyakorlati kiképzésünk végetért és ezt az iskolát elhagytuk, elválásunkkor, nem kis meglepetésemre, a tudományának könyvét nekem ajándékozta. „Bajtársi szeretettel és jókívánattal, vin Csütörtöknek”, írta bele. Egészen meghatódtam tőle.

Visszatérve a „Nándorfehérvári diadalom”-ra, az azonban nem vele, hanem Bogyay szds. személyével áll szoros összefüggésben, aki a történelmet tanította az általa írt könyv alapján. Ő, mint már említettem, megkövetelte, hogy az egyes feladott fejezeteket szószerint „bevágjuk.”

Az akkori fiatal és friss eszemmel az ily megtanulás nem esett nehezemre, jó tanulóknak bizonyultam, amit az oktatók hamar észre is vettek. Ennek eredménye viszont az lett, hogy többet is vártak el tőlem, mint általában. Tehát vigyáznom kellett és szorgalmasan tanulni, nehogy baj legyen a „renomémmal.” A történelemből is hibátlanul megtanultam mindent amit feladtak, mígnem elérkeztünk a „Nándorfehérvári diadal” című fejezethez. Minden történelem óra feleltetéssel kezdődött. Az volt a szokás, hogy hatot-nyolcat kiszólítva, egymás mellett kellett felállanunk. A szóbanlevő eset alkalmával én lettem elsőnek kiszólítva s így kiálltam a jobbszélre. Egy jéghideg pillanatra átvillant rajtam, hogy bár minden eddigi anyagot jól bírom, de a tanulásra feladott „Nándorfehérvári diadal” fejezetet még csak kétharmadrészben tudom, míg a maradék egyharmad szószerinti megtanulása valami okból eddig elmaradt. Azt csak a saját szavaimmal tudtam volna, persze kihagyásokkal, elmondani. Nos, a számos más fejezet helyett az elsőként nekem szegezett felhívás az volt, hogy mondjam el a „Nándorfehérvári diadalt.” Jól emlékszem, napsütéses szép júniusi délután volt, a teremben teljes világosság és figyelő csend, de nekem úgy tűnt, hogy pillanat alatt minden elsötétedett és távoli vihar közeledő morajlását véltem a csenden túl hallani. Összeesek, ne essek, — tettem fel magamban a kétségbeesett kérdést, de azután mégiscsak állva maradtam, mereven és halálraszántan. Szorongatott helyzetemben végülis mégiscsak rázendítettem a monológomra és előadóképességem minden színezését, hangsúlyozását latba vetve, kellő páthosszal és szószerintgyöngyöztettem ki magamból, a kínomban egész testemen megjelenő izzadságcseppekkel egyetemben, Hunyadi és Kapisztrán diadalához elvezető szép szavakat. Eközben látnom

kellett, hogy jó Kapitány Urunk napbarnította kopasz feje helyeslőleg bólogatott, szemeiből pedig a bizalom és megelégedettség tekintett felém. Végül is, hiába volt minden időtnerő páthosz és hangsúly, egyszer mégis csak elértem az elnyeléssel fenyegető szakadék széléhez, ahol a „bevágott” tudományom megszűnt. Utolsó erőfeszítéssel még szépen levitem az addig emelt, magabiztos hangomat, ahogy az egy mondat végén levő ponthoz érkezéskor illik. Itt hatásos pillanatig kitarítottam, majd mint aki a sok beszédben egy kicsit kifulladt, jól látható mellkas emeléssel teleszítvam a tüdőm levegővel, hogy — minden szégyenre végülis elszántan — mondom tovább ahogy éppen tudom az összeroskadó tudományomat E pillanatban azonban — Istenem! nem akartam hinni a szemeimnek — drága jó Kapitány Urunk hirtelen mozdulattal, szinte engem megáldóan, felemelte a kezét és megállított a további beszédben. Mintha valahonnan a nagy messzeségből jött volna a hangja, amint meggőződéssel mondotta: „Ez igen, ez tudás! Így kellene mindenkinek megtanulnia a leckét. Köszönöm, Szombathy, helyre mehet.”

Ma sem tudom biztosan hogyan kerültem vissza a helyemre, de azt tudom, hogy örökre áldom az engemet cserben mégsem hagyott, sőt a további évek során a pusztá életemet is többiben megmentett jó sorsomat. Vereség nélkül, tehát győztesen kerültem ki a nándorfehérvári küzdelemből, amit egy kis túlzással tehát diadalnak is mondhattam. Diadalom annál inkább is teljes volt, mert jó Kapitány Urunk engem soha többé felelésre fel nem szólított. Mit is tagadjam: némi bünbánattal bár, de ugyanakkor boldog csiklandozó érzéssel gondolok vissza az én „speciális” nándorfehérvári diadalomra. Tojástánc volt. Őszinte tisztelettel emlékezem az akkor velem szembenállott, de engem fenyegető vereségem előtt az utolsó pillanatban szabadra engedett vitéz várbogya és nagymadi Bogyay Kamill m. kir. csendőrszázados urra, derék volt előljáromra, aki hazátlanná lett alezredesként azóta már régebben megtért az előtte az örök csend birodalmába előre ment magyar őseink és hőseink közé. Tudom, jót nevetne az én, bár megizzadtan, de mégis elég olcsón elnyert diadalomon. Isten kegyelme legyen hűséges jó magyar emléken, amilyenek én Őt ismertem. De szerető tisztelettel őrzöm. sok-sok más élő vagy már halott bajtársaméval egyetemben, az engem „Te vin Csütörtöknek”, mi pedig Őt „Ubul”-nak elkeresztelt Szabó József törzs. úr emlékét is. Tudom, mindezekkel ugyanígy vannak azok a bajtársaim is — ha még élnek és valaha olvassák ezt a kis írást, — akik velem együtt harsogták annakidején csendőriskolánk nagyszerű kórusában: „Kárpátokban zokognak a fák...”

Hazánkat és népünket súlyosan megpróbáló, vesztett háború utáni szegénységet hozott idők jártak még mindég akkortájban, de mi még a zokogást is konok, bátor daccal daloltuk mert fiatalok voltunk, erősek, edzettek és bizakodók. Az erős és bizakodó fiatalság nem tépelődik, hanem még a sötét felhő mögé is vél tekinteni tudni, ahol azt látja, hogy ott süt a Nap és derűt, bizalmat adó világosság van, amit előlünk a bármikor eloszolható felhő csupán ideiglenesen takar. Ez biztat és azt mondja, semmi harcunkat feladni nem szabad, mert ahol világosságot lehet

látni, avagy csak némi joggal is, de remélni, ott könnyű és vidám a bizalom, szép az élet és érdemes küzködé is élni. Berettyóújfalusi emlékeimnek mindmáig is ez a legfőbb tanulsága.
COMO (W.A.) 1979. december 6.

vitéz Duska László:

A kanadai egyetemi magyar tanszék

(A Széchenyi Társaság Nevelésügyi Bizottságának elnöke vitéz Duska László (Calgary, Alberta, Kanada) ismertetést adott Cleveland-ban (Ohio, USA) a Kossányi Miklós elnöklete alatt működő Nationality Broadcasting Network rádió állomás 106 FM/SCA hullámhosszán 1979. X. 29-én 17.15 órai kezdettel. Az interjúból az alábbiakban részleteket közlünk.)

A kanadai egyetemi magyar tanszék létesítésének gondolatát az a szomorú tény váltotta ki, hogy fiatalságunk az itteni iskolakönyvekből Magyarországgal kapcsolatban olyan adatokat szívott magába, melyek egyszerűen nem felelnek meg a valóságnak. Ezért sürgős cselekvésre volt szükség egy olyan fórum létesítésére, mely bizonyító erővel és autoritással képes cáfolni a valótlan állításokat.

Erre a célra egyetemi alapítványi tanszék létesítése látszott a legmegfelelőbbnek. 1972-ben Torontóban konferenciát tartottunk. Ezen a konferencián merült föl először az a gondolat, hogy egy alapítvány összegyűjtésének megszervezésére szakembereket kérjünk fel és bízunk

meg. A szervezés előkészületeit egy hivatásos tanácsadó céggel 1973-ban megkezdjük. Magát a gyűjtést 1974 és 1977 között bonyolítottuk le.

A gyűjtés kezdetén fél millió dollár volt az az összeg, melynek kamatai egy professzor illetményét és a tanszék legszükségesebb kiadásait fedezhette volna. A Kanadában élő magyarok könnyen összeadhattak volna akár 1 millió dollárt is, ami a 40,000 kereső magyart véve alapul fejenként alig 25 dollárnyi áldozatot jelentett volna. Komoly segítséget kaptunk az Egyesült Államokból, főleg az itteni MHBK csoportoktól, különösen Clevelandból. De kaptunk adományokat Brazíliából, Venezuelából, Ausztráliából és Európából, sőt Délafrikából és Kelet-Pakisztánból is. Még Magyarországból jött látogatók is hozzájárultak szerény dollárjaikkal a közös magyar célkitűzéshez, ami nekünk többet jelentett, mint a bibliai szegény asszony két fillérje. Ők a szívüket adták.

Az évek folyamán, az általános pénzromlás miatt, az alapítvány célösszegét föl kellett emelni 600,000 dollárra, mikor 1977 év Karácsonyán értesítést kaptunk, hogy Kanada szövetséges kormánya a Széchenyi Társaság gyűjtését 300,000 dollár erejéig meg fogja duplázni. Ez azt jelentette, hogy a tanszék most már megvalósul. 1978 május közepén megérkezett a csekk, melyet azonnal átutaltunk a torontói egyetemnek, hol a most már 600,000 dollárt „Széchenyi-Canadian Trust” néven külön kezelik. A szerződészerűen működő tanácsadó bizottságnak két tagját az egyetem, két tagját a Széchenyi Társaság adja.

A multikulturális miniszternek azonban — aki az állami hozzájárulást végül is megszerezte — az volt a kívánsága, hogy a magyar tanszék ethno-kulturális szempontból összehasonlító (comparative) alapon működjék. Ilyen szakprofesszor pedig kevés van, mert nemcsak több nyelvet kell beszélnie, de jól kell ismernie azok irodalmát is. Ha mi magyarok magunk adtuk volna össze az alapítványt, akkor nem lettünk volna a kormány kívánságához is kötve, s történelem-szakos professzort lehetett volna alkalmazni. Addig is azonban áthidaló megoldásként lépések történtek abban az irányban, hogy történelmi előadássorozat tartására a tanszék vezetője Bisztray professzor Kanada, vagy US-beli történelem-tanárt hívjon meg, vagy pedig az egyetemen belül működő professzort kérjen fel. Ettől függetlenül kilátásunk van történelmi szemináriumokra a torontói Magyar Kultúrközpont keretében. A Széchenyi könyvtár részlegnek már is több ezer könyv áll rendelkezésére.

Szerencsére a kormánysegítség kritériumai között van egy fontos útmutatás, mely szerint az alapítványt mindenkor oly módon kell felhasználni, hogy az megfeleljen az ethnik csoport kulturális aspirációinak. A szabad földön Kanadában új hazát nyert emigráns magyarok kulturális aspirációit a Széchenyi Társaság képviseli. Kultúrtörékvéseinket a leg-tömörebben a következő szavakkal fejezhetjük ki:

— A magyar géniusz termékei: Igen!

— A szovjet, kommunista világnézetből fakadó kultúra és annak minden csökevénye: Nyet!

Ez a Széchenyi Társaság álláspontja.

A magyar történelmet egyébként nagyon szépen be lehet mutatni a

magyar irodalom tükrében. Ezen keresztül vissza lehet nyerni az elidegenedésre hajlamos fiataljainkat. Pozitív megoldást azonban csak akkor nyújtunk, ha James A. Michenernek, az „Andaui híd” írójának súlyos megállapításából okulunk és „produkálunk meggyőző történéseket, akik a vitás kérdések magyar oldalát hüen mutatják meg a nyugati világnak!

Ezért egymás támadása és gyengítése helyett zárni kell sorainkat! Minden áldozatot meg kell hoznunk arra, hogy ifjuságunkat megmentjük a kommunista tévtanoktól és mindenkinek felett a magyarság számára. Mert ennek az ifjúságnak a sorából fognak kikerülni a Daruváry Imrék. Ők lesznek hivatottak a nyugati közvélemény és államférfiak szemét kinyitni.”

Fülöpp József (Calgary, Alberta, Kanada), a Széchenyi Társaság elnöke az alábbiakban kéri minden magyar honfitársa megértő támogatását:

„A Nevelésügyi Bizottság vezetőjének nyilatkozatával teljes mértékben egyetérték. Az ő és közvetlen munkatársainak sok évi fáradozása és ezideig elért eredménye mindannyiunk igaz elismerését érdemli meg. Tény az is, hogy a Széchenyi Társaság kitűzött célja akkor valósul meg, ha a tanszéket egy történelem-professzor beállításával kibővíthetjük. Ehhez azonban a magyarság további áldozatkészsége szükséges. Tegyük tehát félre minden személyi neheztelést, ne keressünk minden káknán csomót, hanem vállvetve, komoly egyetértéssel segítsük megvalósítani az önálló MAGYAR TANSZÉK keretében a kanadai magyarság kulturális aspirációit és betölteni a magyar emigráció történelmi hivatását.”

Zalán Zoltánné:

Útinapló — Párizs, Szept. 22 — Okt. 2. 1978. (Részletek.)

Szeptember 22-én délelőtt 10 órakor érkezünk a Charles de Gaulle repülőtérre. A taxisnak kis francia tudásunkkal megmondtuk, hogy a Rue Castexbe akarunk menni a Castex Hotelbe. Megértette, sőt azt hitte a kiejtésünkéből, hogy beszélgetni tudunk s megpróbálkozott párszor is, de ez csak nagyon akadozva ment, úgy hogy végül is csendben szemléljük a szép őszi napsütésben előttünk s mellettünk elvonuló óriási várost, előbb az iparnegyedet, aztán a modern sokemeletes lakótelepeket s végül bent voltunk Párizsban. Jó félóra az út taxival a belvárosba.

A Hotelünk eléggé centrális helyen volt, közvetlenül a Bastille közelében. A híres régi Bastilleből ma már semmi sem látszik, még egy fal darab sem. Hatalmas új körtér van a régi börtön és vár helyén, ahonnan nyolc főút ágazik el. Párizsban egyik legrégebbi negyede ez, csodaszép paloták és piszkos, sötét sikátorok egymás mellett vannak. Majdnem minden ház nagyon régi, főleg akkor érzi az ember ezt, ha belép a házba. Régi vastag falak, furcsa lépcsők, nagyon zegzúgos emeletes kis udva-

rok és hihetetlen mély pincelabirintusok, hiszen az egész környék több emeletnyi mélységben be van hálózva földalatti folyosókkal, pincékkel, amelyek még a Bastillehez tartoztak, amikor ott sokszor annyi foglyot kellett elhelyezni, hogy a földalatti börtönrendszert egyre tovább kellett kiépíteni.

A Castex Hotel egy keskeny többemeletes ház egy keskeny kis mellékutcában a Bastilletől fél blokk távolságra van. Szobánk a második emeleten keskeny hosszú udvarra, háztetőkre nyíló ablakkal. Hosszában egy ágy van benne, dupla ágynak nevezik. Kissé gyanakodva méregetjük, úgy látszik francia emberekre van méretezve. De van saját fürdőszoba hozzá, így aztán megnyugszunk — majd lesz valahogy. Ebben a pillanatban a tengerentúli útról túl fáradtan nincs kedvünk mást keresni. A szobát különben is Máthé Jenő, Lajos sógorunknak egy régi csendőr bajtársa és barátja szerezte, foglalta le nekünk szivességből. Megvárjuk őt s majd vele megbeszéljük.

Alig mosakodtunk le kicsit, már hallottuk is a falépcsőn feljönni lépéseit és már kopogtatott is Máthé Jenő. Hatalmas nagy, barátságos arcú, mosolygó ember. Szívélyesen érdeklődik hogylétünkről, el van ragadtatva a szobánktól, úgy hogy most már szó sem lehet arról, hogy panaszkodjunk. Örülünk most már mi is, hogy ilyen jó helyen vagyunk (úgysem leszünk nappal sokat itthon, csak aludni tudjunk ketten azon az ágyon).

Máthé Jenő mindjárt meg is invitál bennünket egy első bemelegítő sétára. Ismeri jól a környéket (bár ő most már nem itt lakik), de itt volt sok éven át egy kis magyar vendéglője a szomszéd utcában. A hotelest is onnan ismeri. Büszkén meséli, hogy milyen szép volt a vendéglője, magyarosan berendezve, faburkolatos falak, faragott asztalok, hangulatos lámpák — izletes jó magyar konyha. Ketten vezették a feleségével. Eladták, mert már nem bírták a munkát. Szomorú most látni a vendéglőjét. Az új tulajdonos hanyag ember, csúnya, elhanyagolt sötét lebúznak néz ki most a lokál. A boltíves ablakokon be sem lehet látni, olyan piszkosak. El sem tudjuk képzelni, hogy valakinek kedve lehetne oda bemenni étkezni. De sok ilyen hely van a környéken, úgy látszik ezek is hozzátartoznak a környék festőiességéhez.

A piac is különben itt van az alattunk levő utcában. A házak előtt sora-koznak a bódék, sátrak friss áruval, gyümölccsel, aminek persze örülünk, mert könnyű lesz itt gyümölccsel, sőt néha hideg vacsorával is el-látni magunkat. Közel ide van a magyar 80 esztendőös Suba bácsinak a hentesüzlete is. Ez megint kirí a többi közül, oly gusztusos, tiszta. Majd-nem mindennapos vendégei lettünk Suba bácsinak. Kolbászai, házi kenye-re és kitűnő magyar borai a legjobb energiaforrásunk.

Megtanuljuk Jenőtől azt is, hogyan kell Párizsban közlekedni. Van autó-busz is, de a legtöbb párizsi a földalattin jár. Ezt nehéz leírni. Olyan nagy-szerű, olyan óriási labirint, olyan szemfényvesztő gyorsasággal műkö-dik, hogy az ember azt hiszi, hogy álmodik, amikor csak percek alatt elér az óriási Párizs majdnem minden egyes pontjára. Több emelet mély-ségben száguldoznak a vonatok, s percenkint jönnek, mennek. Azt hinné az ember, hogy oly komplikált, hogy sohasem lehetne megtanulni a járást

benne, de olyan jók a kiírások, vezető nyilak a mozgólépcsőkön, átszál-lóhelyeken, hogy egyszer sem tévedtünk el. Mindjárt — nagyon okosan — heti bérletjegyet vettünk s ezzel meg is volt oldva egyik legnagyobb problémánk. A jegyhez adott városi közlekedési térkép pedig oly kitűnő, hogy hozzá hasonlót sem találtunk egyetlen más városban sem. Pontosan megadja a megálló helyeket is.

Szeptember 23

Reggel 9 körül már ismét kopogtatott Máthé Jenő. Úgy beszéltük meg, hogy a Sacré Coeur-hoz megyünk. Onnan lehet a legjobban belátni egész Párizst és Párizs minden egyes pontjáról lehet látni a Sacré Coeur gyö-nyörű hófehér bazilikáját. Az autóbusz a domb aljáig vitt. Szép virágos parkból száll fel a lépcsőrendszer a bazilikához. Mintha az édig menne, van jó pár száz lépcső. Akkor még nehezen ment a mászás. Később már nem okozott volna gondot néhány hetes európai tréning után. Végül is felértünk a templom kapujához. A teraszról egy-két felvételt készítettünk s a fogaskerekű végállomásánál levő kis vendéglőben egy jó hideg párizsi sör és virslivel felfrissültünk. Csak ezután mentünk be a templomba. Monumentális, kissé keleties bizánci stílusban görög kereszt alapra épí-tett templom. Párizs első vértanúja, Szent Denis emlékére építették, akit e helyen végeztek ki.

Innen még elkalauzolt bennünket Jenő a Trocaderoig. Itt elbúcsúzott tőlünk s egyben meghívott bennünket holnap esti vacsorára az otthonuk-ba. Mi még sétálással töltöttünk el egy-két órát. Túl sokat már nem akar-tunk járni, még elég hamar fáradtunk s holnap sűrű programmunk lesz. A Trocadero gyönyörű teraszáról a két múzeum között pazar kilátás nyí-lik le gyönyörű szökőkutakra, távolabb a Chams Elyseére és az Eiffel to-ronyra velünk szemben.

Szeptember 24.

Aludni sajnos nem nagyon jól tudunk, de a fürdő sokat ér. Reggeli után ár önállóan elindultunk a földalattival és hiba nélkül el is érkeztünk programmunk első állomásához — a Rodin múzeumhoz.

A kastély belsejében elhelyezett kiállításnál még sokkal szebb és meg-indítóbb a parkban, természetes környezetben, az óriási fák alatt, faso-rokban, szökőkutakban és a csodaszép rózsakertben elhelyezett szobrok. Itt van az eredeti „Thinker” is a park egyik főhelyén, a Balzac szobor titok-zatos köntösebe burkolva egy árnyas lugasban, a „Csók” és az „Éva” a rózsák között és még sok szebbnél szebb alkotása Rodinnak. Nagyon él-veztük ezt a kiállítást, de gazdálkodni kellett az idővel, nem szentelhet-tünk rá annyi időt, mint amennyit megért volna.

A következő szám programmunkban az „Invalidusok”, ahogy azt az óriási épület-komplexust nevezik, ahol a Hadimúzeum és Napóleon sírja van. Az „Invalidusokat” XIV. Lajos építtette 1670-ben katonái részére. Monumentális épület-csoport, grandiózus bejárattal. El lehet képzelni, hogy milyen kiváló hely volt katonai szemlékre. Ma a Hadimúzeum van benne, a világ legnagyobb katonai múzeuma. Több emeletnyi, végtelen

flyosókról nyíló megszámlálhatatlan teremben a francia történelem hadi jelenetei vannak rekonstruálva benne. Rengeteg festmény híres csatákról, híres katonákról, rengeteg fegyver, embernagyságú bábuk, lovak, minden idők katonai egyenruhái és felszerelése, csata jelenetek reprodukciói. Csak legfeljebb egy negyedét láttuk s az is végtelenül elfárasztott.

Végre eljutottunk Napóleon sírjához. Óriási dóm alatt vörös márvány szarkofágon van elhelyezve márvány koporsója. Családjának néhány tagja és főbb generálisai az oldalfülkékben. Nagyon hatásos síremlék, mindig sokan tolonganak körülötte. A franciák nagy kegyelettel, az idegenek kevésbé. Nekünk megható élmény volt. csak ne lettünk volna olyan fáradtak. Szerencsére az épülethez tartozó kis bisztróban kicsit megpihenhettünk, vettünk képeslapokat, sonkás zsemlyét és tejes kávé (18 frankért, a legolcsóbb Párizsban).

Mielőtt Máthéékhez megyünk vacsorára még Franciaország nagyjainak síremlékét, a Pantheont is meg akartuk nézni. Eljutni oda földalattival nem volt olyan nehéz, de ezt a végtelen hatalmas templomát a francia gloirenak vezetővel bejárni, bizony már majdnem túlhaladta erőnkét. Pedig gyönyörű volt, lenyűgöző. A bejárat korinthusi oszlopsor, teteje hatalmas dóm, eredetileg Szent Genovéa, Párizs védőszentjének tiszteletére épített templom volt. A legenda szerint Szent Genovéa imája mentette meg Párizst Attila hún hadaitól. A francia forradalom alatt megszűnt templom lenni. Azóta a francia „Hallhatatlanok” temetkezési helye. Hatalmas csarnokát gyönyörű freskók díszítik, melyek kezdve Genovéa legendájától a francia történelem híres jelenteit ábrázolják. Alatta, több emelet mélységben a kripták labirintja, sok-sok ismerős névvel a kripták márványtábláin — Rousseau, Voltaire, Dumas, Victor Hugo és sok más.

Közben eljárt az idő. Ideje volt Máthéékhez indulni. Jenő már a Metro állomáson várt ránk, hogy el ne távedjünk. Egy modernebb, keskeny magas bérház nyolcadik vagy kilencedik emeletén laknak kis kétszobás összkomfortos lakásban. Kanadai méretekhez szokott szemünkben kicsi a lakás, de meg van benne minden — kis előszoba, kis konyha, még spájk is, fürdőszoba s két kis szoba és a napos világos ablakokból gyönyörű kilátás nyílik Párizsra. A Notre Dame is jól látszik. Az ablakokat külön megcsodáljuk, valóságos virágos kertek mindenféle virág különlegességgel. Látszik, hogy szeretik és értenek a virágokhoz. Eszembe jut Petőfi: „Szeresd a virágot és ne féltsd szívedet...”

Máthéné, Gitta ma is tüzről pattant menyecske. Jó alakú, fekete élénk szemű, élénk beszédű, fiatalos, nagyon kedves háziasszony. Jól el tudom képzelni őt vendéglőjükben mint a magyar nótabeli csinos fogadósnét. A vacsora is tanuskodik a rutinos főzőről, sült hús, sült kolbászkok, körítések, desszertnek túrós lepény, friss füge és szőlő.

Vacsorára még egy magyar csendőr család is eljött — Molnár Bálinték két teenager leányukkal és a régi szép mondás, hogy „kis helyen is elfér sok jó ember” megint beigazolódott. Milyen jól elfértünk mindannyian a kis szobát majdnem betöltő kerek asztal körül. A beszélgetés

nagyon hamar bemelegedett. A családi bemutatkozások után persze mindjárt magyar ügyekre terelődött a szó és buzgott a panasz is órákon át. Milyen egyforma ez mindenütt ahol magyarok élnek. Először az életük története az idegenben — mennyi regény, küzdelem a fennmaradásért, megbecsülésért. A kezdet rendszerint nagyon nehéz volt — rendszerint bányá, vagy más nehéz munka. Franciaországban talán még nehezebb volt mint a többi országban. Svájcban, Németországban s Ausztriában is jóval magasabb a magyarok életszínvonala, mint általában itt. Most már nem érzik úgy a nehézségeket, a fiatalok belenőttek ebbe az életbe, már alig beszélnek magyarul. Az öregek megnyugodtak, meg is vannak elégedve azzal a szerény komforttal, biztonsággal, amit elértek.

Máté Jenő és felesége (Párizs, Franciaország) akik olyan készségesen és sikeresen voltak segítségünkre Párizs szépségeinek megismerésében.

Szeptember 25.

Vasárnap reggel 9 óra körül eljött értünk Molnár Bálint a kis Citroen-jével. Ő 1956 óta a Citroen autógyárban dolgozik, először mint munkás, de hamarosan munkavezető lett. Büszke is az elért eredményeire és megelégedett. Saját kocsija és saját családi háza van (ezt kevesen érték el Franciaországban). Jó félóra alatt elérünk hozzájuk, háza Párizson kívül van a Versailles felé vezető irányban. A kis házon és kerten látszik a gondos gazda és a jó háziasszony keze. A kis kert tele van virággal, mindenhol ahova a nap csak elér rózsák, dáliaik nyílnak, az almafa az ablak alatt mesés szép lehet tavaszi virágzásban. Felesége Marika mosolygó, meleg tekintetű kicsi barna asszony, négy gyermekük van, két fiú és két kislány (akikkel már tegnap találkoztunk). A nagyobbik fiú már kato-

naviselt, szép szál, magyaros nyílt tekintetű fiatalember. A családban fegyelem van, az apa tekintély. Megad, amit csak lehet a gyerekeknek, iskolát, zeneoktatást, jól öltözöttek, de mindennek az ő megítélése szerint kell menni. „Ameddig a házamban vannak, annak kell történni, amit én tartok jónak!” — mondja.

Bálint és Marika igen szíves, kedves vendéglátók. Marika gyönyörű asztalt terített, a gyerekek is mind segítenek. Lunchra kitűnő hideg tálakat, bort, süteményt kínálnak s aztán elindulunk Versaillesbe. Az idő hol kiderült, hol esett, mégis óriási tömeg volt kint.

De mi Trianonra voltunk kíváncsibbak. Gyalog bizony túl messze lett volna ide. Milyen jó, hogy Bálint kocsijával voltunk, át tudtunk menni félóra alatt. Tulajdonképpen még a versaillesi parkban van és két Trianon is van. Az egyik inkább egy emeletes vadászkastély az erdőben. Amit mi látni akartunk az a „Petit Trianon”, a királynőnek a magán kastélya s ez az, ahol a trianoni békeszerződést írták alá. Csodálatos, millióvirágos park közepette tündérszép ez a földszintes rózsaszín és fehér márványból épült kis kastély. Benne végigmenve megéri az ember, hogy Mária Antoinette és Mária Louisa is jobban szerették, mint Versailles. A szomorú emlékű teremben, ahol Magyarország feldarabolását kényszerítették rá hazánkra, már nincsen benn a hosszú asztal, amelyen az aláírás történt. „Tavaly még itt volt” — mondta az egyik ör. Pár felvételt készítettünk még emlékül, s megilletődött szívvel sétálunk még egy kicsit a világhíres parkban. Gyönyörű napunk volt, káprázatosan sok szépet láttunk és halálosan el is fáradtunk. Lassan indulunk kifelé.

Versaillesbe visszatérve egy cukrászdában még eldiskurálunk kicsit mielőtt Párizsba visszatérnénk. Emlékezetemben sokáig meg fog maradni ennek a képe. Zölddel benőtt teraszos kávézó volt szemben a kastély oldal-bejáratával. A szeptemberi késő délutáni nap sugarai még belopóztak az indák között és játszadoztak az asztalunkon. Éreztük melegüket. Az illatos kávé is ott gőzölgött már. De ezeknél is szívet melegítőbb volt a beszélgetés, mely oly könnyen elindult és búzgott szívből szabadon, mint egy tiszta csermely. Életünkben most találkozunk Molnárékkal először, de az anyanyelv, a nagy varázsló rokonná tesz bennünket, természetesen és jólesően összetartozunk a nagyvilágnak hazánktól és otthonunktól is oly távoleső pontján. Bálint szíve mélyéből is előkerülnek olyan érzések, remények és csalódások történetei, amelyeket talán egy francia embertárssal sem beszélne meg, de magyarul olyan, mintha a család beszélne meg gondjait. Mennyi elmondani, mennyi kérdezni való volt. természetesen és egyszerűen értjük meg egymást, mint akik jól ismerik egymást, mint ahogy csak testvér érti a testvért. S ez a kis csoda megismétlődik majdnem mindig, amikor magyarok a nagyvilágban találkoznak.

Szeptember 26. Hétfő

A mai napot szántuk a Louvrenek, Párizs egyik fő attrakciójának. Először erőd, aztán királyi palota volt 300 évig ez amajdnem 1 kilométer hosszú épület. A világ legnagyobb múzeuma ma. Megnézésére persze

egy hét sem volna sok, de mi most már nem először jövünk. A képtárakat már láttuk, most csak éppen hogy köszöntjük a hírességeket — Mona Lisát, Rubens Medici gallériáját, Vermeert, Rembrandtot s aztán olyan osztályokra megyünk, amelyeket eddig nem láttunk.

Szeptember 27. Kedd

Megint nagyon sok program volt a mai listánkon. A Champs Elyséen sétáltunk az Arc de Trioumph-hoz, a diadalkapuig, amelyen Napóleon vonult be Párizsba győztesen, amely alatt a franciák nemzeti halottjukat, Victor Hugot ravatalozták fel, amely előtt az Ismeretlen Katona (Soldat Inconnu) sírja van. Innen a Tuillerák, a királyi palota kertjei következtek. Majd megnéztük a Madelainet (gyönyörű görög stílusban épített templom) s a National Bibliothèquebe is benéztünk.

Szeptember 28. Szerda

Reggel autóbusszal kiutaztunk St. Germainbe. A régi VI. századbeli vár és bencés kolostorból (micsoda falak!) ma régészeti múzeum, ill. Prehistoric Museum lett. Olyan kár, hogy a figyelmem már olyan fáradt s ma a torkom is fáj, nem tudom úgy élvezni, ahogy szeretném. Archeológia mindig annyira érdekelt, s itt aztán van. Gyönyörű az elrendezés, történelem előtti időkből sírok, edények, mythosok. A kiállító termek, folyosók mind elég sötétek, csak a tárgyak vannak megvilágítva.

Autóbusszal tovább mentünk Malmaisonba, Napóleon kastélyába. Múzeum ez is, de szigorúan őrzik, kapuórség a park bejáratánál, s egyedül nem lehet a kastélyban járni, csak örrel és kis csoportosan. S meg kell várni míg egy csoport visszaérkezik, akkor mehet a következő. A franciák mindent ami Napóleonnal kapcsolatos nagyon komolyan vesznek.

A kastély csak egyemeletes s nem túl nagy. Előtte szép kis virágos park, mögötte hattyúk tava és kis erdő. Sokkal, sokkal szerényebb, mint Versailles és egészen más stílusban megépítve és berendezve. Ahogy az ember végigmegy a szobákon, Napóleon, Josephine és Letitia (Napoleon anyja) szobáin és fogadócsarnokon egyszerre világos fogalommá válik, hogy mi is a Napóleon stílus (Empire). Olyan harmónikusan, egységesen érvényesül itt végig az egész Kastélyon, szobáról szobára, bútorban, drapériában domináló narancssárga és fekete színeivel, kissé szigorúbb, fegyelmesebb, ha lehet majdnem puritán a Versaillesihez képest, de imponáló és méltóságteljes. Nagyon tetszett Malmaison, ahol Napóleon Josephinnel való házassága idején élt és dolgozott.

Szeptember 29. Csütörtök

Ma este lejár a hetes közlekedési bérletünk, tehát ma még bejárjuk a távolabbi helyeket. Szép napos reggel volt, elmentünk először a Péré Lachaise temetőbe. Ha még egyszer eljutnánk Párizsba (amit nem hiszek) akkor itt kezdeném és legalább egy teljes napot elsétálnék benne. Dombtetőn van, régi városrészben kőfállal körülvéve. Hatalmas terület, a kapuban térképet kapunk, azzal elindulunk, de még így is nehéz eligazod-

ni benne. Az utaknak, fasoroknak mindegyiknek utca neve van. A temető újabb részében a nagy modern hamvasztó és adminisztráció épületei neo-klasszikus stílusban nagyon ünnepélyesek. Ahogy jövünk lefelé a temető régibb részei felé egyre érdekesebb, híres nevekkal találkozunk a sírköveken — Molière, Balsac, Oscar Wilde, Heine, Rossini, Géricault, Delacroix, Sarah Bernhardt, Isidora Duncan s végül egy titokzatos fekete ruhás francia, aki egyedül sétált itt a sírok között rajtunk kívül, megmutatta nekünk Chopin sírját. Szerettem volna, ha lett volna virágom, hogy letehettem volna a nagy zeneköltő sírjára. Igaz, hogy nem volt rá szüksége, tele volt a sírja most is egészen friss virágokkal, pompás piros rózsacsokrokkal. Zenéjének szerelmesei ma is híven zárandokolnak el ide. Mélyen megható ez a sok friss virág a temetőnek ebben a régi, csendes, elvadult részében (Chopin 1849-ben halt meg).

Ez a része a temetőnek már nagyon vadregényes, romantikus hely. Ahogy tovább megyünk egyre régibb helyekre érünk, a régi, régi párizsi arisztokrata családok kriptái vannak itt, híres történelmi nevek a kövekre vésvé. Itt az volt a szokás, hogy minden egyes sír fölé egy kis templomot, valóságos kis miniatűr székesegyházat emeltek. Némelyik oly kicsi, hogy csak alig férne el benne egy-két ember, de minden megvan benne — oltár, oltárkép, örökmécses, imázsármoly van térdeplő lépcső, vagy pad és gyönyörű gótikus színes ablakok. Némely híresebb családnak nagyobb kápolnája van, némelyik úgy néz ki mint a csipkerózsa benőtt vára, benöve sűrű örökzölddel, bozóttal, rózsával. Borzasztóan tetszett nekem ez a temető. S még valami van, ami érdekes sajátossága ennek a temetőnek — a rengeteg macska benne, itt élnek a kriptákban. Először csak egy-kettőt láttunk, majd tizet-huszt, legalább százat láttunk hirtelen kiugrani valamelyik kriptahasadékon, vagy szoborként ülni mozdulatlanul a sírköveken. A legtöbbje fekete macska. Az ember elképedve nézi, sötét borus napon nem szeretnék itt lenni. — De az idő szalad, itt sem időzhetünk túl sokáig.

Szeptember 29. Péntek

Már csak 3 napunk van hátra. A programunk úgy van összeállítva, hogy most már a Hotelünkhöz közeli helyeket járjuk be. Most válik be, hogy milyen jó központi helyen lakunk.

Lakásunktól csak pár percre van az Ile de Cité, az a sziget a Szajnában, mely a régi Párizs szíve volt, s amelyen a Notre Dame épült. A IV. században már a mai Notre Dame helyén álló pogány templom romjaira épült egy Mária templom, amelyből 1160-ban lett a mai katedrális. A francia történelem itt kezdődött, körülötte zajlottak a századok. Sok történelmi eseménynek tanúja volt a Notre Dame, látott királyi esküvőket, koronázásokat, nagy tüzeket, forradalmakat, s valahogy ma sem öreg, ma is él, csöppet sem zord, mint a legtöbb régi hely és óriási méretei ellenére is graciosus, sőt bájos csodálatos arányaival, tornyaival, rengeteg szobrával, a chimaerakkal, frizekkel, művészi kapuival, nagy lombos fák keretében. Mellette van a virágpiac, oldalánál folyik a Szajna. Nem lehet betelni a nézésével. Már a kapukat is érdemes hosszan ta-

nulmányozni, egyik kapun a 12 apostol szobra, középen a tanító Krisztus. A másikon ó-testamentumi király-szobrok, a harmadikon Párizs egyik szimbóluma, a Notre Dame (Miasszonyunk) csodálatosan bájos nagyon régi szobra (azt mondják a legszebb kora-középkori Mária-szobor a kis Jézussal a karján). Fölötte van a 10 méter átmérőjű 13-ik századbeli színes ablak rozetta. Bent a templomban meg kell szokni a sötétséget, de itt is van élet. Felváltva a hatalmas templom valamelyik oltáránál mindig égnek a gyertyák, zeng az orgona és ének, van egyházi szertartás és köréje gyűlik a nép.

A szigeten persze majdnem minden épület történelmi emlék. A Szajnaparton a Tour de l'Horloge (a legrégebbi toronyóra, 1370-ből) alatt van egy kis sidewalk café, ahol jól esik a lábakat pihentetni. A mellettünk lévő épület a Conciergerie, nagyon régen a királyi palotához tartozott, innen a neve (Concierge-Házmester), majd később börtön lett. A fölszintjén meg mutatják a régi királyi konyhát óriási beépített tűzhellyel. Sötét, boltozatos ódon folyosón vezetnek át a börtönbe. Ilyen örületesen vastag nehéz kőfalakat még nem láttam életemben. Itt tartották fogva a forradalom alatt Mária Antoinettet és sok más arisztokrata elítéltet a kivégzésükig. Micsoda kétségbeejtő hely! Megmutatják a kis pincefülkét, ahol Mária Antoinette aludt, ahol a halálos ítéletet közölték vele. Látni a ruháit, fényképeket, néhány használati tárgyat, utolsó levelét, amelyben sógor-nőjének könyörög (akit röviddel utána szintén kivégeztek), hogy a gyermekeire viseljen gondot. Végtelen nyomasztó, végtelen szomorú hely.

Október 1. Szombat

A fáradtság már nagyon nagy bennünk. Elhatározzuk, hogy ma nem sokat csinálunk. Délre Máthéék hívtak meg ebédre. Mégis sajnáljuk a délelőttöt kihasználatlanul hagyni, hirtelen elhatározással földalattival elmegyünk a Jeu de Paumeba. Ez az impresszionista múzeum egyik párizsi kedvencünk. Meghitt hely nekünk, jól ismerjük már minden egyes képét, s nagy élvezet viszont látni őket.

Délben pont 12-kor becsengetünk Máthééknál. Gitta finom székelykáposztát készített. Ebéd után pár óráig elüldögélünk beszélgetve. Milyen jól esik nekünk itt az idegenben ez a családi légkör. Amikor eláll az eső lemegyünk a közeli parkba a Parc de Butte-be. Máthéék mondják, hogy a legrégebbi parkja Párizsnak. Szép, romantikus hely egy völgyben, vizekkel, hidakkal, kilátókkal, lugasokkal, játszóterekkel és kioszkkal.

Október 2. Vasárnap

Itt a közelben kell lenni a Carnavaletnek, Párizs város történelmi múzeumának. Kis keresés után meg is találjuk egy keskeny kis mellékutcában. Valamikor Madame de Sévigné palotája volt. Milyen kár, hogy nincsen előtte távlat, térség, hogy érvényesülhetne ez a gyönyörű palota. Gyönyörű renaissance kastély, híres szobrok a négyszögletes, virágos udvarokon, vadszőlő futja be a falakat egészen a tetőig. 79 termében Párizs város története látható mintaszerű elrendezésben. A felét sem bírjuk

megnézni, mégis egyre lehangoltabbak leszünk. Mennyi iszonyú kegyetlenségből tevődik össze a francia „Gloire”, a dicsőséges francia történelem.

Holnap indulunk Madridba.

Horváth Lajos:

Egy nagyon régen megtörtént eset

Amikor az alábbi eset történt, még nem voltam a Testületnél, de még az élők sorában se. Így, csak a megmaradt emlék kerül belőle most papírra.

Az 1890-es évek valamelyikében történt, hogy Debrecen szabad királyi városban országos állat és kirakodó vásár volt. Kirakodó: Ruhanemű, gépek, edények, élelem, állat takarmány, úgyszólván minden kapható. Egy hétig szokott ott tartani a vásár. A kora reggeli órákban a debreceni vegyes őrsön becsöngetett egy gazda és panaszolja, hogy az éjj folyamán az istállóból három legszebb lovát ellopták.

A panasz vétele után lovas járőr indult nyomozás végett szolgálatba. A város szélén egy gazda megállásra kérte a járőrt, s szintén panaszolta, hogy két szép lovát az éjjel az istállóból ellopták. Mivel a sértettek egy irányban laktak, a járőrrel haladtak a panaszosok is. Alig haladtak valamit, egy harmadik panaszos jelentette a járőrnek, hogy szép három lovát az éjjel az istállóból ellopták. A panaszosok szomszédok voltak a tanyán. Haladtak tovább.

(A debreceni gazdák országos viszonylatban is remek lovakat neveltek.)

A járőr a helyszín áttekintésekor mind a három tanyán bélsárt talált. Ebből a járőr arra következtetett, hogy a tettesek cigányok voltak. Hogy miért csinálják ezt a cigányok, a mai napig is ismeretlen előttem (félelem, babona, öröm?). A járőr felírta a lovak értékét, ismertető jeleit, a színeket, a paták nagyságát, a kerék szélességét stb. és elindultak a nyomokon. A lopott lovakból négyet kocsiba fogtak, a többit oldalt és hátul a kocsihoz kötötték. Négy-öt községen és határon át tudták követni a nyomokat, de egy műútnál azt elvesztették.

A járőr ezek után bevonult, mert az a gyanú merült föl bennük, hogy Románia felé vitték az állatokat. Ugyanis akkor az a szokás volt a bűnözőknél, hogy a szép állatokat külföldön értékesítették. Jelen esetben Románia jöhetett számításba. A bevonulás után telefonon jelentették az esetet az Erdélyben székelő magasabb parancsnokságokhoz, s kérték, hogy azokat a helyeket, ahol állatokkal át lehet kelni a határon, az őrsök vegyék erősebb figyelés alá.

A negyedik napon az egyik határszéli őrs el is fogott két szekérrel haladó cigányokat és bekísérte őket az őrsre. A jelentés és szükséges iratok elkészítése után a nők és gyerekek a kocsin, míg a férfiak megbilincselve a kocsi után elindultak. Az egyik csendőr az első kocsin, a másik csendőr a megbilincselte férfiakat gyalog követte. A tetteseket a bűnje-

lekkel együtt az 50-60 km-re lévő illetékes bíróságnak akarták átadni. Útközben egy hegyi patakhoz érve a járőr megállította a menetet, hogy ember állat pihenjen és élelmet fogyasszon.

Lovas csendőrijárőr.

(Torma Pál lovas főtörm. gyűjteményéből.)

Mikor megálltak, a cigánynők azonnal azzal a kéréssel fordultak a járőrhez, hogy engedje meg, hogy a bokor tulsó oldalán szükségüket végezhessék. A járőr nem engedte, mert félt, hogy szökés lesz a vége. A szemérmes cigánynők azonban tovább ostromolták a járőrt, hogy a bokor túloldalára mehessenek. A járőr engedett a kérésnek de úgy, hogy egyik csendőr velük lesz. Ekkor a nők közül egy azt mondta, hogy ő nem megy, itt leül a csendőr lába mellé. A többiek átmentek az egyik csendőrrel a bokor tulsó oldalára. Alig, hogy átértek egy erős sikoly hangzott el és ekkor az ülő nő a csendőr lába mögé vetette magát és a megbilincselte férfiak közül egy mellbe lökte a csendőrt és az a fekvő nőn hátra hanyatt esett.

Ugyanebben a pillanatban a másik csendőrré is a nők rárohantak, leteperték, a másik csendőrt pedig a megbilincselte férfiak. Most már azután addig ültek a csendőrök orrán, száján, amíg azok megfulladtak. Ezután a szekéren lévő szerszámaik segítségével leresztelték a bilincseket, a két halott csendőrt pedig a patak hídja alá húzták. Ők azután felültek a szekerekre és elmenekültek.

Alig 20-25 km. út után, egy másik járőr, kik még kint voltak figyelésen, egy férfi és egy nő kivételével újra elfogta a cigányokat. Bilincselés közben látták meg, hogy ezek már bilincsből voltak. A tüzetes kikérdés közben azonban mindent megmondtak, hogy mi és hogy történt. A 8 lopott ló megkerült, a tetteseket egy férfi és egy nő kivételével a bíróságnak átadták, de ez belekerült két magyar csendőr életébe.

A prbcso. iskola befejezése után, 1922-ben a mándoki szárny (Szabolcs vm.) területén, hol Kátai Pál András cső. fhdgy. volt a sznypk., Rökkert Sándor lovas elsőosztályú thts volt a szakaszpk., és Erdély szülőtte Bedő Ferenc elsőosztályú thts az öpk., soha el nem mulasztották, hogy a fontos parancsokat eleinte hetenkint, később havonta, majd félevenként föl ne olvassák.

Így maradt meg emlékezetemben az eset. Sajnos a két csendőr neve, a hely ahol történt, a román határ közelében már kiesett emlékezetemből. Ha nem engedték volna őket beszélgetni, főleg cigány nyelven, amit a járőr nem értett, az eset nem történt volna meg.

D.S. szkv. törm.:

Örsi szolgálatom emlékeiből

Még az első világháborút megelőző évekből származó délerdélyi csendőrörs életéből való humoros történetet mondott el egyik bs-am, kivel 7 évig szolgáltam egy örsön. Jv-m idős törm. volt már akkor, hiszen 3 éves katonai szolgálat után 1910-ben kérte felvételét a csendőrséghez. Hosszú szolgálati idejében szerzett élményeit a sok szép nyári holdvilágos éjjelen való portyázás alkalmával és a nagypihenők ideje alatt mesélte el, melyre ma is jól emlékszem.

Öreg bajtársam az első világháború kitörése előtti években Krassó-Szörény megyében, a Lugos-i szárny egyik hegyek közötti örsén teljesített szolgálatot. A szárnyparancsnok főhadnagy bejelentett szemlére érkezett az örsre. A laktanya megszemlélése után parancsot adott az öpk-nak, hogy zártrendű gyakorlatra vonuljanak ki az örslaktanya udvarára, a baromfi udvarra. Az örs tagjai kivonultak. A baromfi udvar lakóit tyukok, csirkék, kutya és az ölben néhány sertés képezték. De volt a baromfi udvar lakói között egy mindenki kedvence is, egy jól megnőtt birka, amit a gazdálkodásvezető kicsikorában vett, hogy a jószágállomány gazdagabb, mutatósabb legyen. A fiatal csendőrök szerették a kis mekegőt, kedveskedtek is neki, etették, itatták, így csakhamar erős, nagy kamasz lett belőle és játszottak is vele. Végül is elkapatták annyira, hogy

aki a baromfi udvarra ment annak vigyázni kellett, ne hogy lehajoljon, mert a ravasz mekegő rögtön kihasználta a kínálkozó alkalmat, neki-szaladt és fellökte.

Így történt, hogy mikor a szárnyparancsnok szemlélte az örs tagjainak zártrendű gyakorlatát és egyszer valamiért lehajolt a cipőjéhez, az ott settenkedő mekegő kihasználta a ritka jó alkalmat, nekirugaszkodott és kőkemény koponyájával úgy farbalökte a szemlélő előljárót, hogy az hasraesve csúszott. A csendőrök a nevetés visszatartásától majdnem szétpukkadtak. A szárnyparancsnok a gyakorlatot azonnal beszüntette és parancsot adott a bevonulásra. Az örsirodában azután az öpk-ot kegyetlenül lehordta, ugyanúgy a gazdálkodásvezetőt is, mondván, hogy veszélyes vadállatot tart az örslaktanya udvarán.

A ravasz mekegő életével fizetett a súlyos „függelemsértés”-ért, mert az öpk. parancsot kapott, hogy azonnal értesítse a hentest, hogy jöjjön a birkáért és vigye el. A szemlejegyzőkönyv tartalma pedig úgy volt megírva, hogy az nem kívánczolt a nyilvánosság elé.

Ugyancsak a délerdélyi havasi örsök egyikén történt az alábbi eset:

Az örs 35 km-re volt a legközelebbi vasutállomástól és a főútvonaltól. Ezért az öpk-nak és beosztottjainak novembertől májusig sem bejelentett, sem meglepő-szemléltől nem kellett tartaniok. A posta és a zsoldfizetés is mindig jó néhány napi késéssel érkezett. Abban az időben nem volt még rendszeres autóbusz járat, sem más motoros jármű. Aki nem kívánt 35 km-t gyalogolni, az utazhatott bivalyfogatton szekéren. A háttámlás, kényelmes ülést a legjobb esetben is egy vagy két kéve kukoricaszár helyettesítette.

Ilyen körülmények között ősztől nyár elejéig a szárnyparancsnok olykor telefonon érdeklődött az örs életéről, működéséről.

Egyik ilyen telefonon történt szemle alkalmával egyik erdélyi, román származású próbacsendőr jelentkezett, mint napos.

— Mi újság van az örsön, kérdezte a szárnyparancsnok mire a próbacsendőr tört magyarsággal válaszolta:

— „Főhadnagy úr jelentem, Magyarláros lólopás örsparancsnok nyomozás... (majd emelt hangon) ... a zsoldot még nem kaptuk meg!”

Dr. vitéz Jani István:

vitéz Tassányi József főtörzsőrmester búcsúztatása (Elmondotta a temetésen Sydney-ben 1979. XII. 4-én)

Volt Testületünk és Bajtársi Közösségünk egy kiváló tagjának a sorainkból való kilépése és a túlvilági szolgálatra való bevonulása hozott össze bennünket, hogy búcsút mondjunk vitéz Tassányi József m. kir. csendőrfőtörzsőrmester bajtársunknak.

80 évig élte a Teremtő akaratából életét a földön. Ebből több, mint hatvan évet tudatosan szolgálatban. A veszített I. Világháború és a trianoni

diktátum minden szenvedését és keservesen megalázó nyomorúságát átélte és viselte, szolgálva a mártír Magyarországot közel harminc éven keresztül. Szolgált úgy, ahogy azt magyar és keresztény hite irányította és szolgálati szabályzatai előírták. Szolgált úgy, hogy mindenütt az első vonalban állt, mindig nehéz helyeken volt beosztása, ahol a legveszedelmesebb volt, vagy legtöbbet kívánt tőle esküvel fogadott kötelessége.

Vitéz Tassányi József megtartotta a honvéd szolgálatban nyert kemény és egyenes magatartását Testületünkbe való felvétele után is. Megtestesítette a magyar hnvéd és csendőr minden nagyra értékelt erényét.

Tudása és megjelenése, határozottsága és végtelen szeretetet takaró keménysége állította azok közé a csendőrök közé, akik a csonka ország első nagy nemzetközi erőpróbájának rendezésében segédkeztek, s óvták annak jó hírét és sikerét. Így került Tassányi József a Gödöllő-i Cserkész Világ-Jamboree-re és találkoztam vele életemben először magam is mint cserkészrendőr, narancssárga nyakkendővel és árvalányhajas kalappal. Kiváló szolgálatát maga gróf Teleki Pál dicsérő oklevélben méltatta és jutalmazta.

Azután haladt tovább a csendőr életre jellemző szolgálatok útján. Hol a csendőrörsökön védte a nemzet személy és vagyonbiztonságát, hol pedig az utánpótlást biztosító tanalakulatoknál oktatta hallgatóit gyors ítélőképességre, határozott fellépésre, mely a közbiztonsági szolgálatban nélkülözhetetlen. Hiszen a csendőr, mellén a napkorongos Szt. Koronás jv. jelvényvel az államhatalmat képviselte és hajtotta végre a Szt. Korona nevében az állam törvényeit.

Mikor az ország utolsó visszacsatolási hadműveleteire került sor, már mint főtörm. kapta a parancsot, hogy vonuljon be Csáktornyára és telepítse az őrsöt, biztosítsa a közrendet és békét, míg a honvédség megérkezik. A község azonban nem fogadta virágokkal és lengő zászlókkal a csendőröket, csak az idősebb generáció ismerte fel bennük azt a csendőrt, akire még emlékeztek. Tassányi főtörm. és őrsé azonban beváltotta a hozzájuk fűzött reményeket és teljesítették kötelességüket, ahogy az utasítások és a végtelenül nehéz körülmények megkövetelték. Fönntartották a rendet és biztonságot adták a törvény, majd a fegyver erejével, mikor a partizán tevékenység és a kommunista fölforgatás egyre jobban elharapódzott. Ekkor őrsé létszáma, az alája rendelt különítmények gondja miatt magánélete szinte megszűnt és családajára is alig tudott időt szakítani. Ott állt Tassányi főtörm., ha kellett kimenő díszben, kardjával oldalán, vagy ha kellett fején sisakkal és géppisztollyal a kezében.

Érdemeit előljárói méltányolták és kitüntetései közül egyik legkimagaslóbb volt az a szóbeli dicséret, melyet vitéz Oszlányi Kornél vörgytől, a város katonai parncsnokától kapott, amikor az a harctérre való távozása előtt neki és csendőreinek szolgálatukat megköszönte.

Tassányi főtörm. és négy géppuskás csendőre volt az egyetlen csendőr őrs, akik a Csáktornyától délre lévő Varasd-i Dráva-hidat állandóan támadó angol-amerikai vadászbombázók közül 1944. szeptember végén egyet lelőttek és két repülőt, köztük a 36 gépből álló egység alezredes parancsnokát foglyul ejtették.

A közelgő és kilátástalan vég minden jelét felismerte, de mindez nem vitte az ingadozók közé. Állta őrhelyét és vezette a rábízott csendőr egységet az utolsó hónapok és évváltás minden borzalmas szenvedést és pusztulást hozó eseményei közepette is. Helyt állt nemcsak az ellenséggel szemben, de letört minden önkényeskedést és erőszakosságot, — melyek az akkori időben már veszélyeztették a törvényes rendet — mindvégig, híven és vitézül. Végrehajtotta, meggyőződéséből fogadva, az utolsó parancsot is amivel az ország elhagyására rendelte a magyar államhatalom. És ezzel rálépett sok száz bajtársával együtt az emigráció útjára mint csendőr, majd a vég bekövetkeztével mindenk felett szeretett és értékelt családjának lett öre és vezetője.

Életének két sarkalatos pontja volt: Hazája és családja szeretete. Mindkettőt megtartotta addig, míg a Hadur be nem hívta égi szolgálatra. Érdemeit az emigrációban újjá alakult Magyar Vitézi Rend — harci fegyvertényeiért felterjesztett, de már meg nem kapott kitüntetései és harci magatartása alapján — tagjai közé való avatással ismerte el. Bajtársai pedig mindig az idős és nagyrabecsült csendőrt látták és tisztelték benne.

Mint a nagykanizsai csendőrszárny utolsó parancsnoka 19 őrsé és 217 tiszt és legénysége nevében mondok itt most köszönetet a csáktornyai őrsöm utolsó parancsnokának vitéz Tassányi József m. kir. csendőrfőtörzsörmeisternek, szárnyam legkiválóbb őrsparancsnokának szolgálatáért, melyet Istenért és a Hazáért híven, becsülettel, vitézül mindhalálig ellátott. Egyben búcsúzóul vitéz Tassányi József bajtársunktól a M. Kir. Csendőr Bajtársi Közösség nevében is, mint a Sydney-i csoport vezetője; Viszontlátásra a Hadak Útján!

Soós Péter:

Első nyomozásom.

1941 Húsvét másnapján vonultam be a székszárdi tanalosztálytól őrsömre, Balatonkenesére. Rác Zoltán főtörm., öpk. ezen szavakkal fogadott: „Soós, maga most jött ki a gyárból tudja meg, hogy Varga Béla helybeli plébános az őrsön feljelentette, hogy a községhez tartozó Fővárosi Üdülőtelep templomából, a Szt. Antal perselyből ismeretlen tettes, vagy tettesek kiszedik a pénzt.”

Öpk-om a nyílt nyomást beszüntette, mert az őrs ezideig semmiféle

eredményt nem tudott felmutatni. Ezért elrendelte a lesállást. Kenesei örm-t és engem bízott meg főlváltva a lesállással. Még annyit mondott nekem, hogy „Soós, meghagyom magának, mint fiatal csendőrnek, hogy nagyon, de nagyon óvatos legyen, el ne rontson semmit, mert tudja-e, hogy mi következik? Egy áthelyezés, semmi más.” Az ajtónyitáshoz megkaptuk a kulcsokat. A templom gyanis nappal nyitva állt az imádkozók részére, de éjjel zárva volt.

Mi elkezdünk a lesállást és úgy cseréltük egymást éjjel és nappal, hogy az oltár alatt való fekvés fárasztó ne legyen, senki ne vegyen észre és ne is lásson meg. A lesállás kb. 10-14 napja tartott, éppen én voltam a soros, mikor déli ebéd idő tájban nyílik a templom ajtaja és nagy Dicséressék köszöntéssel lépnek be a templomba B. a kertészetnek intézője és M. Mária nevezetű leány, aki a templom takarításával, a virágok gondozásával és öntözésével volt megbízva. B. mondta Máriának, hogy „kedves Mária, mióta maga van megbízva a takarítással, ragyog minden, köszönöm mindezt magának, mert többé nincsenek a virágtartókban hervadt virágok. Előzőleg, Juliska miatt, aki szintén a takarítással és a virágok gondozásával volt megbízva, állandóan, alattomban dorgáltak. Azt is hallottam a felső vezetőségtől, hogy én talán sajnálom a virágok kiutalását a templom részére. Köszönöm ezt még egyszer magának, legalább megmentett a dorgálástól.” Én az oltár alatt kényelmesen úgy helyezkedtem el, hogy mindent lássak tisztán a függönyön keresztül.

Amikor az oltárhoz jöttem B. a lábával megérintette a csengőt, én óvatosan a derekamtól a lábaimat fölfelé emeltem. Amikor elhaladtak az oltár másik oldalára, visszaeresztettem a lábaimat és a derekamtól a felső testemet kellett felhozni majdnem csak ülő helyzetben. Az oltár nagyon alkalmas volt erre a célra. Az oltárnak a jobb és bal oldalán egy-egy plasztik dobozban nagyon szép élő virág volt, oda is felléptek és simogatni kezdték az oltárterítőt, s mondogatni kezdték, hogy nagyon gyűrődött: akkor kezdett igazán melegem lenni, mert eszembe jutott az öpk-om szava, hogy „vigyázzon Soós, el ne rontsa, mert tudja-e, hogy mi következik, egy áthelyezés, semmi más.” Akkor örültem csak, amikor B. azt mondta Máriának, hogy siessenek ki, mert lejár az ebéd-idő. El is indultak, mentek a padok között kifelé, az ajtót kinyitották és maguk után be is csukták.

Nem telt bele 10-15 perc, mikor ismét Mária lépett be az ajtón és maga után nyomban rá is fordította a kilincset. Én azonnal tisztában voltam, hogy Mária a tettes. Egyenesen jött a padok között az oltárig, a Szt. Antal persely előtt megállt, körülnézett, Szt. Antalt leemelte a perselyről, hátára fordulva, hajtűjével szépen piszkálta ki az ezüst és a papír pengőket. Amikor befejezte a munkáját, egy pár lépést tett a másik persely felé, megállt és gondolkodott, közben nézte az óráját, majd gyorsan megfordult és kifelé vette az irányt.

Én akkor felhajtottam az oltárterítőt és egy gyors mozdulattal máriáig jöttem, s rákiáltottam: „Álljon meg, a törvény nevében foglyom!” Ő csak összeesett és annyit mondott, hogy megadom magam. Jönni azonban nem akart, inkább tetette magát. Elkaptam a karját és úgy húztam

ki a szőnyegen a padok között. Kinyitottam az ajtót, a templomhoz nem messze laktak a sofőröknek a családjai. Éppen kint voltak, odakiáltottam nekik, hogy jöjjenek ide, mert M. Máriát tetten értem lopáson. „Kicsoda maga” kiáltották vissza, mire megmondottam nekik, hogy Soós csendőr vagyok. Nem ismerhettek ugyanis meg, mert semmiféle csendőrként nem volt, inkább valami nyaralónak mutattam külsőleg, keki nadrág, piros pulover, hajadonfővel zoknijában. Erre odajött mind a két asszony, egyiküket elküldtem a postára, hogy telefonáljon az őrsre, hogy megfogtam a tettest. A másik asszonnal és Máriával visszamentem a templomba, az oltár elé és leültettem őket a padra. Gyorsan kiszedtem a dolgaimat, zubbonyt, kardot, pisztolyomat, tábori sapkát, cugos cipőt, 1-2 perc alatt máris készen voltam, s vártam, amíg megérkeznek az őrsről.

Nappal a templom mindig nyitva volt, mert mindig voltak imádkozó felek. Részemre az volt a legmeghatóbb, amikor egy asszony bejött a kis fiával imádkozni. Azt mondta az anya a kis fiának, hogy gyere kisfiam, imádkozunk Apukáért, hogy a jó Isten segítse haza, felléptek az oltárhoz, megcsókolták a terítőt és visszaléptek és hangosan imádkozták a Miatyánkot, Üdvözlégy Máriát és a Hiszekegyet.

Ez nekem olyan megható volt, hogy soha azóta elfelejteni nem tudtam.

Somogy vm. Tab-i szárnyhoz tartoztunk. Nagy alhdgy. úr jött ki az őrsünkre, behívott az őrsirodába és elmondatta velem kezdettől fogva befejeztéig a nyomozást. A lesállásom sikere belekerült a Csendőrségi Lapok 1941-1942 évi kiadásába.

Soós Péter cső. fürdőügyeleti szolgálatban
Balatonkenesén 1941-ben.

Nyugatmagyarországi portyázás

Nyugatmagyarországnak ez a része ma Burgenland, melyet az osztrákok a trianoni béke értelmében kaptak meg — ajándékképpen.

A Kismarton (ma Eisenstadt, tartományi székhely) fölötti Gloriett kilátóból szép látkép tárul a néző elé. A Vulka és Lajta völgyébe messze el lehet látni. Balra a látóhatáron a Fertő tava csillog, kissé jobbra a Soproni hegyek vonalai láthatók. Termő búzatáblák, s a lankás hegyoldalakat szőlők borítják. Szép ajándék. Meg is értem, hogy az osztrákok erősen ragaszkodnak hozzá.

Kismarton. Tele magyar történelmi emlékekkel, az Esterházy kastély hatalmas épülete uralja a kis várost. Maga a város ősrégi település. A kőkorszak, vas és bronzkorszak után avarok, rómaiak is nyomot hagynak itt. A kastély a középpontban áll, s benne az udvari részen márványtábla hirdeti: „KISMARTON... A.D. MDCLXXX”. Bár az alapjait ennek a kastélynak még a Kanizsaiak tették le, mint vizivárnak.

Kismarton utcáin magyar szót már csak ritkán lehet hallani. Az osztrák sógorok 55 év alatt igen jó munkát végeztek. Az 1000 éves magyar multat igyekeztek eltüntetni. Egy-két üzleti tábla még magyar nevet mutat: Györfi, Varga, Szabó, Szirmai, de benn az üzletekben már nem beszélnek magyarul. Gotthardt Savanjo fodrászüzletébe be akartam menni, de be volt zárva. Szerettem volna megtudni, hogy nincs-e rokonságban Savanyó Józsiával, a híres bakonyi betyárral?

Sok ház homlokzatán látható a koronán álló, ágaskodó griff, az Esterházyak címere. Jól jegyezte meg a horvát származású, magyarul kitűnően beszélő idegenvezető a Haydn kápolnában, hogy az Esterházyak és Haydn József nélkül Kismarton városa nem lenne olyan híres. A Fő utca 26. számú ház boltíves zárt kapuja felett is Esterházy címer a hercegi koronával. A kapun fölirat: Az osztrák kommunista párt székháza. Hirdetmények, nyomtatott brossurák, s egy nagy fénykép, a mefisztóképű Brezsnyev, s a savanyúan mosolygó Jimmy Carter. Szép együttes...

Ausztria már régen köztársaság és mégis nagy cimkorságban szenvednek az osztrák sógorok. Még ma is adományozzák az „udvari tanácsos” (Hofrat) címet, pedig ma már az udvar is és a császári paloták is csak turisztikai látványosság. De mindenesetre pénzt hoznak az államkaszába.

Régi békeidők jutottak az eszembe. Ugyanis mint nálunk régen, a második háború előtt is, Kismartonban szombaton, vasárnap és ünnepnapokon különböző zenekarok térzenét adnak. A helybeli helyőrség zenekara több ízben vonult föl a Fő-térre. Az alhadnagy katonásan jelentkezett az őrnagy karmesternél, s megkezdődött a zene. Indulók, Lehár, Kálmán, Strauss zenedarabok jöttek egymás után. Jó volt hallgatni a régi, megszokott melódiákat. Ha a szememet behunytam, szinte visszaképzelttem magam a régi Magyarországra, s gondolatban legalább 50 évet fiatalodtam. Jó volt ez a kis álmodozás.

Szentgyörgy község szinte már összeépült Kismartonnal. Körülötte csupa szőlőskert, de a lankás hegyoldalak is azzal vannak telerakva. Ez a kisközség a borából és a gyümölcséből él, azt lehet mondani. Sok házon látható a sárkányölő Szt. György szobra. Nem is feltűnő, hisz ő a védőszentje, pátronusa a községnek is. A Fő-téren, a templomtól nem messze az „Attila Brunnen” vendéglő előtt áll egy hatalmas fa, s annak a tövében van Attila forrása. Beton medencében csordogál a kis forrás, s arra német nyelven az van írva: Nem ivóvíz. A forrás mögött egy erősen kopott római korbelt emlékoszlop. Bár az idő vasfoga már jól kikezdte, de az Attila név még ma is jól olvasható. Talán valamikor a nagy és félelmetes hun király itt pihent meg s táborozott s lovát még itatta ebből a forrásból, mely akkor még iható vizet adott.

Kismarton utcáit ma osztrák zsandárok portyázzák. Szürke ingujjban, nyakukban a „walki-talki” lóg. Pocakjukat lenn egy derékszíj fogja össze, amiről pisztoly lóg le totyakosan rogyant nadrágjuk mellett. Az igaz, hogy ezek csak „hivatalnokok”, nincs bennük katonásság. Ha most feléledne valamelyik régi csendőrzárőr, amelyik valaha Kismartont portyázta, bizonyosan csodálkozna ezeken a figurákon.

Az egyik téren, közel a Lutheránus templomhoz van egy emlékmű. Annak oldalán a felírás azt mondja, hogy „Burgenland visszatérése emlékére.” Körülbelül vagy húsz név van belevésve a talapzatba, kik a „Visszatérés” alkalmából életüket adták ezért a földért. Olvasom a neveket, csupa német hangzású, s közöttük egy-két cseh. Megnyugtató, hogy magyar nevet nem találtam. Ausztria megbecsüli hőseit. Szép emlékmű hirdeti az 1914-1918 és az 1939-1945ös háborúk hősi halottainak a nevét. Bronztáblára vannak a nevek vésve és ünnepnapokon a kandella-berben ég a tűz és világítja a hősök emlékeit. Míg az első világháborúban elesettek között sok magyar nevet találok, — csak Szalai van öt és Horváthból négy — addig a második világháborúban csak egy, vagy két név szerepel.

Autóbuszunk, mely turistákkal van tele befűt Doborján (ma: Raiding) községbe. Itt született Liszt Ferenc nagy zeneszerzőnk. A kuriát magas kőfal veszi körül, elől kovácsolt, rácsos vaskapu. Felette Liszt Ferenc köbe faragott nemesi címere, az ágaskodó szarvas, első lábában vezénylő pálcát tart. A kuria szépen rendbentartva, előtte gémeskút. Megilletődve állok meg abban a szobában, ahol Liszt Ferenc látta meg a napvilágot. Emlékek, dokumentumok mindenhol és az osztrák idegenvezető dicsőíti a nagy zsenit. Sajnos, magyar vonatkozású dolgot alig említ.

A kismartoni múzeum szép és gazdag. Az egyik térkép előtt állok meg, mely a XVII. századból való. Ezt a vidéket nem mondatták akkor osztráknak, mert a felső részt az Esterházyak, a középső részt az Erdődyek, míg a délre levő részt a Batthyányiak uralták. Az utóbbiak s az Esterházyak még erre a vidékre pénzverési jogot is kaptak a királytól s császártól.

Az osztrák állam jelvényét, a fekete sast csak annyira változtatták meg, hogy az egyik fejét levágták, karmaiból a kardot s jogart kivették, s helyébe kalapácsot és sarlót tettek. Burgenland címere már komikusabb. Ez ugyanis sohasem volt, így két családi címerből kellett összefoltozni. A vörösszínű sas hátrafelé tekint, mintha valami támadástól félné. Nem kell félnie, a magyarok szembe támadnak, nem hátulról. Nyugatmagyarország (Burgenland) határvidéke tele van várakkal, erősségekkel. Ezeknek alapkövei évszázadokra mennek vissza. A honfoglalás korabeli magyar törzsek, portyázó hadaink nemcsak jártak ezen a vidéken, de ezt meg is hódították. Fraknó (ma: Forchtenau), Borostyánkő (ma: Bernstein), Léka (ma: Lockenhaus), Szalónak (ma: Schlaining), Németujvár (ma: Güssing) mind tele vannak ma is magyar értékekkel, történelmi emlékekkel. A kapuk fölött kőbefaragott címerek mind magyar családok emlékét idézik. Ma jó pénzbevételi forrás az osztrák államnak, mert az autóbusszok utasai a turisták egymásnak adják át a kilincset.

Keresztfiammal a fraknói vár kapujánál.

Magyarokkal akartam találkozni ezért kísértaltam a kismartoni temetőbe. Szép utak, gondozott gyepszegély, virágok mindenütt. Egyik-másik sírnál öntöznek, gyomlálnak, virágot ültetnek, főleg idősebb asszonyok. Vitéz Kisfaludy János m.kir. tábornok sírjánál állok meg, hogy kegyeletem lerőjjam, majd alig lépek tovább, már vitéz csataji Csata Gyuláné sírját látom meg. Csendesesen sétálgatva olvasom a neveket: Lengyel, Pusztai, Száva, Nyéki, Varga, Csizmazia, Erdödi, Kéry, Szalai, Fördös, Kotsis, Farkas, Bak, Komlós, Balogh-Kovács, Gyöngyös, Edöcs, Kardos, Bükkhely, Béres, Köteles, Kelemen, Kiss, Csányi, Von Tomor, Majthényi, Végh, Bognár, Szabó, Németh, Répay, Pintér, Egyed, Bogáts, Szilárd, von Eördögh, Elek, Molnár. Mennyi szép magyar név, s ma már ezek mind némák, a zöld hant takarja mindnyájukat. Tudomásul kell vennem szomorúan.

Idegenforgalmi irodák bőséges anyaggal látják el a turistákat. A „Burgenland” c. füzetecske a legszínesebb, legszebb. Kiváló térkép is van mellékletei között. Ezt írja: Burgenland lakossága osztrák, 10 %-a horvát, 2 %-a magyar. De hogy a terület azelőtt hova is tartozott, arról egy szó sem esik. A túristának, angol, francia, s talán amerikaiaknak fogalmuk sincs arról, hogy ez a terület valaha magyar terület volt. Felsőőr (ma: Oberwart), Alsóőr (ma: Unterwart), Őrsziget (ma: Siget i.d.Wart) az utolsó magyar végvár ebben a nagy osztrák tengerben.

A Burgenlandi Múzeum utolsó szobájába érek. Ez tette számomra a legérdekesebb benyomást. Az egyik üvegszekrényben tökéletesen felöltötött s felszerelt három kicsinyített férfi áll, balra egy csukaszürkébe öltözött tányérsapkás, háború utáni új osztrák gyalogos, hátán borjuval és Manlicher puskával, jobb oldalon egy csukaszürke ruhás, „széleskarimájú” kalapban, melynek a bal oldala föl van hajtva egy puskával ellátott katona, a Prónay különítmény tagja, míg ezek között egy teljes díszben álló csendőrőrnagy. Vállszíján pisztoly, s kardján nyugszik bal keze. Még kitüntetései is fenn vannak, a Vaskorona Rend Lovagkeresztjével kezdődnek. Alatta a felírás: Az Ostenburg különítmény tagja. Ugyancsak ebben a szekrényben van egy eredeti, kakastollas csendőrkalap is. A falon fényképek, az egyik az Esterházy kastély kapujánál lovascsendőrök gyülekeznek... Ennél a szekrénynél időztem legtovább.

Ruszt „Szabad Királyi Város”-ba utaztam autóbusszal. Ez a gólyák városa. Annyi gólyafészket még életemben nem láttam, mint ott. Eleztem számolni, de abbahagytam, mert még az egyik templom tornyán is fészket láttam, kelepelő gólyákkal. A kis város tele turistával, hisz a Fertő tó mellett fekszik közvetlenül, no meg még bora is van, böven. Bérelt motorcsónakkal kifutottunk a keresztfiammal a Fertő tóra, hogy egy kicsit körülnézzünk. Jól átmentünk a túlsó parthoz és ott láthattam Mosonbánfalvát (ma: Apetlon), ahol, 1956. XI. 29-én, András nap estéjén búcsút mondtam szeretett Hazámnak. Megilletődve hordoztam végig

tekintetemet azon a vidéken, s szinte hihetetlennek tartottam, hogy azóta 22 év múlt el, s milyen messzire sodort azóta a sors.

Utolsó napomat töltöttem Kismartonban, s még egyszer végigsétáltam annak nevezetesebb utcáin. Az Esterházy téren még egyszer megállottam Liszt Ferenc köszobra előtt. Annak alapjára az van vésve — persze németül, — hogy „Burgenland nagy szülöttjének emlékére.” Liszt Ferenc gondolataiba merülve ül a lócán, s valószínűleg a feliraton is töpreng. Tovább megyek a kastélyhoz. Ennek homlokzatán csupa magyar ős mellszobra díszel, összesen 16. Ezek pedig így kezdődnek: Zoltán, Geyza, Bórsur, Szabolcs... A Haydn koncertterembe ismét bemegyek, a palota első emeletén. A terem csendes, ma nincs hangverseny. A falak körös körül freskókkal telefestve. A magyar királyok galériáját láthatjuk, az elsők között Attilát, a hunok királyát is. Kiérve az utcára a magyar légkörből, megint német szavakat hallok. Így kell búcsúznom Nyugat-magyarország egyik régi városától, ahol valaha a Kanizsaiak voltak az urak. Egy kicsit el is szomorodok.

Az Úrnak 1979. évében a nyugati várvidéken, Kismartonban.

(Megyjegyzés: Már pontot tettem a fenti írásom végére, mikor kezembe került véletlenül Dr. Kostya Sándornak egyik cikke. Ennek egyik része ide kívánczok, idézek belőle:

„Lloyd George és Wilson hangoztatták, hogy a békekonferencián még az ellenséggel is korrekt módon kell eljárni, mégis biztosítani akarták a csehszlovák hadsereg anyagi utánpótlását. Az Antant hatalmak katonát nem küldtek, de intézkedtek, hogy Ausztriából szállítsanak fegyvert a csehszlovák hadseregnek. Bécsben vezető pozícióban és magas katonai beosztásban „ausztro-szláv” csehek voltak, akik természetesen siettek teljesíteni a parancsot nem minden hátsó gondolat nélkül. Szolgálatukért ellenszolgálatást vártak és kaptak Nyugatmagyarország, Burgenland Ausztriához való csatolásával. Majdnem Sopront is elvesztettük, de a „Hűség Városa” szavazott.”)

Radnóthy Károly:

Mesél egy rokkant katona

*Csendes, nem nagyon hideg téli éj volt,
Szép, nagy pelyhekben lassan hullt a hó,
Az úton halkán siklott egy orosz szán,
Elébe fogva két girhes fakó.*

*Hátul a szánon, jó meleg pokrócban
Megbújtunk hárman, én meg két baka,
Elöl egy öreg, ősz muzsik kuporgott,
cári ember volt szegény valaha.*

*Elbeszélgettünk itthoni dolgokról,
Meg hogy tán engem már leváltak.
Ők nem is gondolhattak ilyenre:
Hogy kint voltak, két hónapja csak.*

*S amint így halkán beszélgettünk hárman,
Egyszer csak, mint egy nagy villámcsapás,
Repül a szán ezer darabra törve,
Amire emlékszem, csak egy nagy csattanás.*

*És két nap múlva meleg, kórházi ágyon
Szédelő, kábult fejjel ébredek.
Ködös előttem minden, alig látok.
Lassan tisztulni kezd, emlékezem.*

*Látom a szánt, ahogy csendesen siklik,
A két baka és az öreg muzsik,
A rossz lovak a szán előtt kocogva,
S látom az erdő sötét árnyait.*

*Ahogy fáradtan az emlékezéstől
Végigsimítani akarom fejem,
Szörnyű valóság — óh, hatalmas Isten! —:
Rádöbentem, hogy nincsen jobb kezem.*

*Óh, ti, akik ezt nem élitek által,
Nem sejtitek, milyen ez a tudat!
Először rögtön meg akartam halni.
Azt hittem, hogy a szívem meghasad.*

*Kicsi fiam! te csöpp kis szőke gyermek,
Hogy' is tudd meg, hogy rokkant lett apád!
Feleségem! Te drága, jó kis asszony!
Nincs jobb kezem. Mivel öllelek át?*

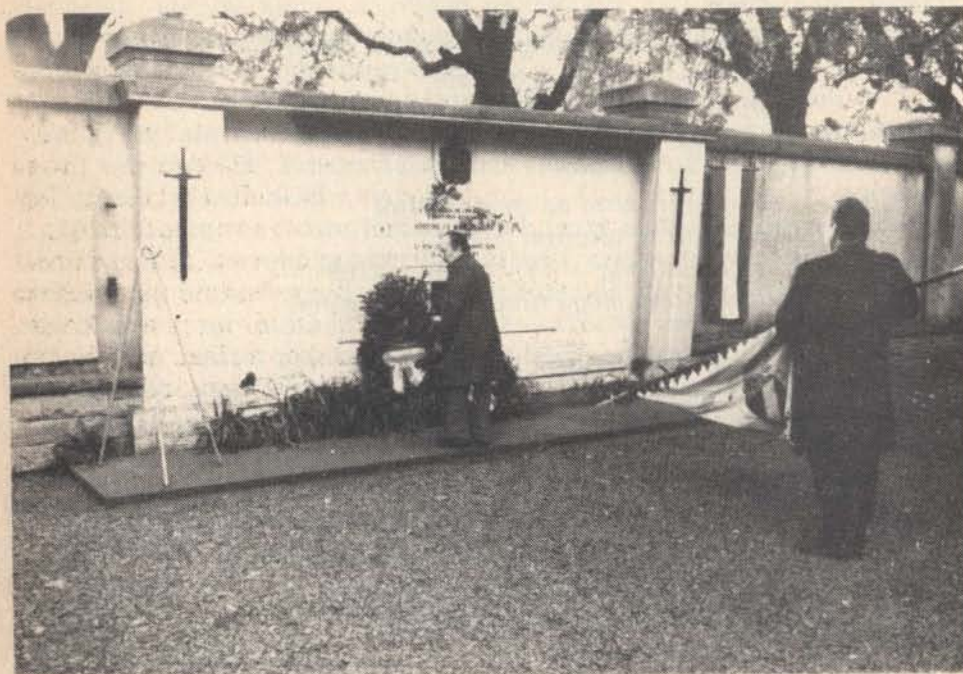
*De... ah... mit sírok én itt, mint egy féreg?
Hogy a hazám tőlem egy kart kívánt?
Maradt még egy, hogy keresztet vethessek,
S, Uram, hogy élek, mondok száz imát.*

Komárom, 1943. január 4.

Ausztrália

Perth (Nyugatausztrália). A magyar nemzet biztonsága és szabadsága védelmében mulhatatlan érdemeket szerzett m.kir. Csendőrség, valamint még a szabad hazában törvényesített Csendőrnapi a bajtársak szentmise valamint istentisztelet keretében emlékeztek meg. Ezenkívül összejöttek baráti és családi körben a szokásos körülmények között. A „Perthi Magyar Hírek” februári száma az első oldalon hozta vitéz Oláh-Sajti Lajos zls. „Emlékezünk és imádkozunk” c. cikkét. (v.Sz.L.J. 1980. II.11.)

Délamerika

A Buenos Aires-i (Argentína) bajtársi egyesületek 1979. V. 27-iki Hősök-napi ünnepsége után Dr. Sömjéni Ernő o.szds., MHBK főcsoportvezető koszorút helyez a Hősi Emlékre. Jobbról a magyar, balról az argentin színek adnak keretet a koszorúzáshoz. Balról az első a MKCsBK márványtáblája (B.L. 1979/2. 35. oldal).

Buenos Aires (Argentína). 1979. VIII. 12-én rendezte meg az MHBK helybeli főcsoportja több tagja hadnaggyá avatásának emlékére Szt. István napi bajtársi ebédjét. Díszvendég volt Dr. Rektor Béla szds., aki lelkes ünneplést kapott a közönségtől „A m.kir. Csendőrség oknyomozó története” c. könyvével kapcsolatban. (B.L. 1979. 2.szám, 65 oldal.) A sok éves kutatás eredményeképpen készülő munka még mint kézirat elnyerte 1977-ben a Cleveland-i (Ohio, USA.) Árpád Akadémia Arany Érmét. A magyar ügy védelmének különböző területein végzett munkásságuk

elismerésül az MHBK 20 éves Jubileumi Emlékérmét kapták ifj. vitéz Vattay Ferenc vk. szds., s vitéz Remete Imre ejtőernyős fhdgy., míg az MHBK Koszorus Jelvényét Nagyiványi Patricia érdemelte ki készsleges, lelkes és eredményes közösségi szolgálatával. A díszebéd körültekintő, gondos és sikeres megrendezése Kulifay László fhdgy. bs-unk és a rendező bizottság érdeme. (H.U. 1979. nov. N.Ö. 1979. XII. 24.)

Sao Caetano do Sul (Brazília) Sao Paulo és környéke csoportunk 1980. évi Csendőrnapiját II. 10-én tartotta meg bajtársi körben hozzátartozóik és a csendőrbarátok teljes számban való részvétele mellett du. 4 órakor. A Magyar Hiszekegy elmondása után Müller Antal őrm., csop.vez. mondott megnyitót, megemlékezvén azokról a bajtársakról, akik nem lehetnek jelen. A tetszéssel fogadott beszéd után vitéz Almay Béla vk. tü. ezds., 83 éves tb. csendőr bs-unk, összejöveteleink hűséges résztvevője szólott az alábbiak szerint:

„Bajtársaim! Fegyvert és vitézt éneklünk! A csendőr békében is a legkiválóbb katona volt. Kiegészítését a m.kir. honvédség legjobb önként jelentkezőiből kapta, kikből azután a nagyszerű csendőrtiszt és altiszt kar olyan férfiakat faragott, akik élő szobrai voltak a rendnek, a fegyelemnek, a becsületnek, a Haza békéjének. Minden őrs maga példája volt a tisztaságnak — amit csodálva bámult a lakosság. Így olyan hírnévre tett szert ez a nemes testület minden vonalon, hogy azt világhírűnek ismerte el több nemzet. Büszkeségünk volt és marad örökre! Az öreg emberek jövőbelátásával érzem, hogy visszatér a régi Haza s az erkölcsnek, rendnek, nyugalomnak kipróbált támasza ez a kiváló testület lesz! Nem is csodálkozhatunk, hogy mikor a Haza az erők teljes latbavetését, az egyéni érdekek és magáról az egyéni létről való lemondást követelte, — mint mindenütt — a harctereken is örök példái lettek a hősiességnek, az önfeláldozó magyar bátorságnak. Szemem először csendőrré esett, mikor egy akna robbanása méterekre repített, a miniszterelnökség kapujáig. Ma is látom, amint aggódva vizsgált, féltő, testvérszerető aggodalmával. A dec. 24-én nyugatról is bekövetkezett orosz előretörést csendőrök állították meg a sebtében összeállított Viharos csoporttal, a Budapest-i őrzlj-jal és a Müegyetem-i zlj-jal együtt. A bámulatos hősi ellentámadás — melyet rohamtüzérek támogattak — hadosztályokat dobott vissza, mert feltételezni se merték (pedig az orosz jó katona), hogy ezt a lendületet mindössze 2,500 — 3,000 ember hajtotta végre. A miniszterelnökség kapujában csak úgy mint a hadosztályok törzsszállásán ezek a ragyogó férfiak adtak követendő példát a kishitűség ellen.

Folytathatnám megszámlálhatatlan hőstetteiteket, amiket én látam, személyesen átéltem. Amelyekről ma senki sem beszél. Nektek kell elmondanotok bajtársaim a gyermekeiteknek, hogy a Hazát csak a sokszoros túlerő tudta elfoglalni. Nem kell szégyenkezniük. Szégyelni csak azt lehet, amit felejteni tudunk. Mi nem tudunk felejteni.

Még a süllyedő Linz-ben is az utolsó fegyelmezett csapat az Ugray csendőrzászlóalj volt. A már az orosz bevonulására készülő percemberkérek átalakulását mutató szétzúllott embertömeg is megdöbben-

ve nézte a 24 órán túl is férfinak maradt példás rendben visszavonuló tábori csendőrszázalját és sok utcán „Hoch Ungarn!” is kijutott a mi fiainknak. Köszönjük Nektek, Csendőrök! Legyetek áldottak hős bajtársaink! Legyetek áldottak Csendőreink! Eljön az idő — amikor a Gellérthegy orosz emlékmű helyén — egy hálás utókornak méltó emlék fogja hirdetni dicsőségeteket! Csak Híven, Becsülettel, Vitézül és a Hazáért mindhalálig!”

Utána Ft. Dr. Hets Aurelián, plébános beszélt a 100. évfordulóról, majd Nt. vitéz Mohai Szabó Béla ref. lelkipásztor, a MHBK főcsoportvezetője szólott: „A Csendőrnapi jelentősége az, hogy 35 év után még mindig itt és együtt vagytok, hogy lelketeken még mindig nem vett erőt a legnagyobb ellenség a mindent szürke köddel belepő közöny! Hogy Bennetek még ennyi idő után is él a hűség és a becsület!” A megemlékezésekért a csop. vezető mondott köszönetet, majd meghívta a vendégeket a csendőrasszonyok által igen izlősen megterített asztalhoz. Az izletes vacsora elfogyasztása után a vendégsereg egy nagyon kellemes, bajtársias Csendőrnapi emlékeivel távozott. Az összejövetel igen szép erkölcsi és anyagi sikerrel végződött. A gondos előkészítés és levezetésért a csendőr asszonyokat, a rendezőket és a csop. vezetőt illeti elismerés.

(M.A. 1980. II. 24.)

Északamerikai Egyesült Államok

Sarasota (Florida). 1980. II. 14-én a Shannon's Way Pub étterem külön helyiségében csendőrök és csendőr-barátok jöttek össze, hogy a m.kir. Csendőrség alapításának 99. évfordulóját megünnepeljék. Az ünneplő közönségvezető Baranchi Tamáska Endre MKCsBK vezető üdvözölte, majd elmondotta tömör, de hatásos ünnepi beszédét, melyet az egybegyűltek nagy tetszéssel fogadtak. Utána vitéz L. Jezierski László vk. őrnagy. emlékezett meg a II. Világháború hős csendőreiről. A volt m.kir. Honvédség és Rendőrség szép számmal képviseltette magát az ünnepségen. Ezután adta át a MKCsBK vezetője „Tiszteletbeli csendőr” kinevezésről szóló okiratot Dr. Tengler János ny. orvosnak, aki sok éven át volt a Dráva háromszögben a csendőrök orvosa, amire ma is lelkesedéssel emlékszik vissza. Megjelentek a 30 főt kitevő társaság tagjai között Görgey Kálmán, Dr. Kuli Sándor, Dr. Borhy Emil szds-ok feleségeikkel. A díszebéd után Dr. Kuli-ék látták vendégül a 20 bs. és feleségeiből álló barátait, kiknek vendégszerető házában tovább emlékeztek a régi eseményekről kitűnő hangulatban. Még az „Én már többé csendőrkáplár nem leszek...” nótára is sor került. (v.B.T.E. 1980. II. 16.)

Csendőr Szilveszter

1979

Boldog Újéztendőt Kíván

A MAGYAR CSENDŐRÖK CSALÁDI KÖZÖSSÉGE

Cleveland (Ohio) városában és környékén lakó bajtársaink ismét megrendezték a Holiday Inn báltermében 1979. XII. 31-én 8 órakor az immár hagyományos Szilveszter-i zártkörű táncestélyüket, mely kitűnő hangulatban zajlott le kb. 600 személy meghívott vendég részvételével. Végig igen jó hangulat volt, melynek előidézésében az élen járt a magyaros büfé és Hegedeős Kálmán közkedvelt zenekara. Bár a bál végére a büfé teljesen kiürült, a meghosszabbításoknak ez nem volt akadálya. A bál végül is 3.30-kor ért véget jelentős anyagi és szép erkölcsi sikerrel. A jövedelem módot ad a bajtársainknak arra, hogy jótékonyági programjukat (magyar iskolák, rászoruló bajtársak, stb.) az elmúlt évekhez hasonlóan ismét sikeresen lebonyolíthassák. Főrendező volt vitéz Kemes László és Molnár István szds., elnök.

(M.E. 1980. I. 8.)

A Cleveland-i csendőr bajtársak egyik csoportja az 1978 évi Csendőrnapi.
(B.L. 1978/2. 46. oldal.)

Welland és környéke (Ontario). 1979. XI. 18-án jött össze a csoport Máté János v. törm., csoportvezető Niagara Falls-i lakásán, aki 1976. VII. 4-e óta viselt tisztségéről lemondott. A csoportvezetői választás eredménye képpen utóda Tarnó Gyula bs. lett, míg a pénztár kezelését, a levelezést, az összejöveteleket és piknikek rendezését Máté János vállalta el továbbra is. A lelépő csoportvezetőnek ezuton mondunk köszönetet a több, mint három éven át végzett igen eredményes és sikeres munkájáért és örülünk, hogy ezután is segédkezni fog a közös tennivalók ellátásában. Az új csoportvezetőnek Tarnó Gyula bs-nak erőt, egészséget kívánunk és további sikereket. (M.J. 1979. XI. 20.)

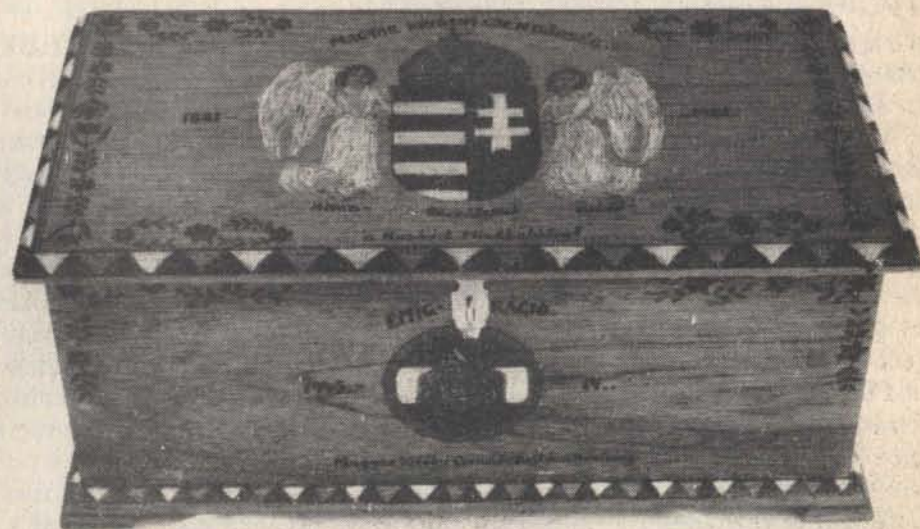
Toronto (Ontario) Csoportunk 1980. II. 29-én este a Csárda magyar vendéglő különtermében tartotta meg Csendőrnapi ünnepi vacsoráját. A terem nemzeti zászlónkkal volt feldíszítve. A terem megtöltötték az egyházi és világi társegyesületek képviselői, helybeli és vidéki bajtársak, azok hozzátartozói, valamint Bogár Andor törm. bajtársunk Felesége (Grosserlach, Nyugatnémetország), aki súlyos beteg huga meglátogatásával kapcsolatban érkezett Torontóba. Ft. Máté József asztali imája után Dr. Szalontai Sándor g. fhdgy. csoportvezető üdvözölte a megjelent egyesületi vezetőket és a vendégeket. Ezt követte vitéz Kövendy Károly MKCsBK vezetőket és a vendégeket. Ezt követte vitéz Kövendy Károly MKCsBK múzeumőr, volt MKCsBK vezető beszámolója Testületünket Clevelandban (Ohio, USA) ért nyilvános megtiszteltetéséről, mely az Árpád Szövetség Nagy Arany Díszjelvényének átadásával ment végbe. Ugyancsak ismertette az Erdélyi Világszövetségtől kapott elismerő megtiszteltetést, mely a Múzeumban történt meg az Erdélyi Becsületrend Csillagának átadásával. Utána Dr. Nagy György, tb. cső. a Kanadai Magyarok Szövetségének elnöke emlékezett meg beszédében otthoni csendőr élményeiről. Kiemelte, hogy a m.kir. Csendőrség mind otthon, mind az emigrációban működő tagjai révén hűséggel megállotta helyét és szolgálják ma isz egyházainkat és nemzeti szervezeteinket. Megállapítását alátámasztotta Mindszenty József hercegprímásunk megjegyzése is, aki szintén észrevette, hogy Montreáltól Calgaryig, Vancouverig, Victoriáig, majd az USA-ban, Ausztráliában, sőt Délamerikában is szinte minden nagyobb egyházi és bajtársi szervezet élén vagy vezetőségében csendőr állt látogatói során. Ő jól ismerte a csendőrség kálváriáját. A műsor utolsó számként Finta Imre szds. a torontóiak színész-komédiás bajtársa vidám előadásateremtett óriási kacagást és emelkedett hangulatot, mely a záróráig tartott.

(vitéz K.K. 1980. III. 2.)

Calgary (Alberta). A csoport 1979. XI. 24-én, Szt. Katalin nap előestéjén-rendezté meg társas vacsorával egybekötött hagyományos Katalinbálját az Árpádházi Szt. Erzsébet egyházközség Szt. István termében. Ez az Advent előtti utolsó táncos összejövetel újabb alkalmat adott a bajtársaknak és hozzátartozóiknak, hogy barátaikkal és vendégeikkel szórakozhassanak. A rendezők figyelme, az ízletes vacsora, a magyar borok, a

közkedvelt zenekar, a magyar táncbemutató, a vendég Katalinoknak kis feltűzhető csokor (corsage) formájában átnyújtott gratuláció az estet mindenki számára kellemessé tette. A vacsora elkészítése Keresztes Lajos bs. irányítása mellett Fazekas Lajosné, vitéz Rácz Istvánné, özv. Baranyay Józsefné m.v., Dr. Kiss Gyuláné, továbbá vitéz Balogh József és vitéz Rácz István érdeme. Segédkeztek még Karancz Jánosné, Szabó Gellértné, Keresztes Lajosné a mindvégig jó hangulatban lefolyt társadalmi esemény lebonyolításában. A bál ez évben is szép erkölcsi és anyagi sikerrel végződött. Főrendező volt Szelei József cső., bs., csoportvezető.

A Csendőrnapi. Ragyogó téli napsütésben, két hideg hullám közötti napsütéses enyhe időben emlékezett meg a csoport a volt m.kir. Csendőrség alapításának 99. évfordulójáról. Február 9-én 10 órakor az Árpádházi Szt. Erzsébet r.k. plébániatemplomban Ft. Molnár István plébános mondott szentmisét és szentbeszédet. A Himnusz eléneklése után Szelei József cső. csop.vez. Szabó Gellért hdgy. csop. vez. helyettessel letették a bajtársak piros és fehér szekfűkkel díszített zöld koszorúját a Hősi Emlékre, majd a jelenlévőkkel együtt, közösen elmondották a Magyar Hísekegyet. A koszorúzás után meglátogatták és virágot helyeztek el a város temetőiben fekvő elhunyt bajtársak sírjaira. Másnap, febr. 10-én 11 órakor a Kálvin Magyar Református templomban Nt. Göndöcz Kálmán ref. lelkipásztor emlékezett meg istentisztelet keretében volt Testületünkről, s kérte megható szavakkal imájában a Mindenhatótól, hogy jutalmazza örök boldogsággal a bűn és ellenség ellen életük feláldozásával is híven, becsülettel, vitézül helytálló és harcoló elesett Bajtársaink lelkét.

Az MKCSBK díszládája az Életleírások őrzésére.
Készítette: Keresztes Lajos főtörm., volt MKCsBK ügyvezető.
(Pölöskey László felvétele.)

A bs-ak a Csendőrnapi díszbenedet u ezen napon 1 órakor tartották meg a „My Place” étterem különtermében hozzátartozóik és vendégeik

társaságában. Az egyházi és világi egyesületek vezetőit és a megjelenteket a csoportvezető üdvözölte. Az ünnepi megemlékezést Nt. Göndöcz Kálmán mondta hűségesen föllevenítve volt Testületünk szolgálati feladatait és azt összekapcsolta a MKCsBK emigrációs működésével. A pohárköszöntőt Dr. Kiss Gyula bs. mondta és részletesen beszámolt a clevelandi Magyar Kongresszus 1979. XI. 24-iki ünnepségéről, mely ez évben a volt m.kir. Csendőrséget, illetve emigrációs jogutódját a MKCsBK-t jelentette és tüntette ki, mint az év kiváló magyar egyesületét, intézményét. Poharát a 100. évforduló méltó megünneplésére üritette.

Az izletes ebéd elfogyasztása után Keresztes Lajos főtorm. volt MKCsBK ügyvezető rövid beszéd kíséretében ismertette a még 1977. X. 20-iki kelttel általa kiadott 1. sz. Körlevelét. Ebben ígéretet tett, hogy az Életleírások őrzésére díszládát készít, s azt az ünneplő közönség tapsai mellett ez alkalommal átnyújtotta megőrzés végett a B.L. főszerkesztőjének. Ha a Jóisten megengedi érni, hogy Magyarország földszabadul, akkor a múzeumi értékekkel együtt haza lesz szállítva. Ha azonban a MKCsBK létszám hiány miatt megszűnik, akkor az utolsó ügyvezető köteles eljuttatni a cső. múzeum levéltárába további megőrzésre.

A műsor következő száma szavalat volt. Karancz János örm., a csoport volt vezetője adta elő mély átérzéssel Hajas István „Kakastollások” c. versét, melynek szövege a díszláda hátsó falán van megörökítve. Utána kezdetét vette a beszélgetés és a bajtársak egymás asztalát látogatva egy kellemesen eltöltött nap emlékeivel vettek búcsút vendégeiktől:

„A viszontlátásra a 100 éves Jubileumon!”

Calgary (Alberta). A bajtársi egyesületek helyi csoportjai (MHBK, MKCsBK, MSzSz, s a Vitézi Rend) az Árpádházi Szt. Erzsébet r.k. egyház Szt. István termében 1979. XII. 8-án közösen tartottak a „Székely Nép”-ért társasvacsorával egybekötött Borbála-estet. Az összejövetelen résztvett vitéz Duska László vkb. szds., az MHBK központi vezetője, egyházaink s a bajtársi egyesületek vezetői, továbbá Detre Gyula bs. a MHBK kanadai főcsoportjának vezetője (Montreal, QU.) mint vendég, kit Zsitvay Sándor az MHBK calgaryi csoportvezetője üdvözölt, s kívánt neki további sikereket új munkakörében. Az est főrendezője Radnóthy Károly bs. felolvasta a legidősebb tűzérbajtárs Mészöly Elemér vörge. üzenetét, majd tréfás, éles meglátásokról tanuskodó hangulatos Borbálatekeresét adta elő. Sok esetben találó és gördülékeny rímei azonban nemcsak a volt tűzereket hozták az érdeklődés középpontjába, hanem sorra került az emigrációs élet több tagja is, s a meglepetések egymást követték. A 200 főt meghaladó lelkes közönség jól megérdemelt tapsokkal jutalmazta Radnóthy bs-unkat. Az izletes vacsora elkészítéséért az érdem Zsitvay Sándor és felesége, valamint Keresztes Lajos bs-at illeti, míg a vacsorát az 1980-as MHBK bál elsőbálos leányai szolgálták fel ügyesen és gondos figyelemmel. Az MHBK Vadrózsa táncsoport maroszeki magyar táncbemutatója után Koronghy Gyula és zenekara szolgáltattott magyar szórakoztató zenét. Az est igen jó hangulatban folyt le és

tartott az éjfélel órákig. Az est tiszta jövedelmét a bajtársi egyesületek közösen följánlották a „Székely Nép” megsegítésére. Zsitvay Sándor bs. 1,077 dollárt juttatott az Erdélyi Bizottságnak (P.O. Bpx 3869, Rochester, N.Y., USA.)

A meghívó első oldala

Calgary (Alberta) 1980. II. 16-án, a Calgary Inn Nagyszálló báltermében tartotta meg 24. gála-bálját — mely a magyar társaság hagyományos ünnepélyes összejövetele — a MHBK helyi csoportja. A meghívó, a bálterem díszítése és Zsitvay Sándor csoportvezető megnyitója mind Alberta tartományt köszöntötte megalapításának 75. évfordulóján. Itt, a Sziklás Hegységtől keletre elterülő dombos és sík vidéken a jogrendet és biztonságot 100 évvel ezelőtt a Kanadai Királyi Lovas Csendőrség (R.C.M.P.) teremtette meg. Ők biztosították a keletről és az európai országokból a további bevándorlást. Ezek az első telepesek és leszármazottaik vetették meg a ma gazdaságilag, kereskedelmileg és iparilag is prosperáló természeti kincsekben gazdag tartomány fejlődésének alapjait. A bál tiszteletbeli elnöke Alberta kormányzója, tb. védnökei pedig közéleti személyiségek, az állomásparancsnok és a R.C.M.P. helyi vezetője voltak. Megjelenésük, valamint a közönséget üdvözlő és a bált elismerő szavaik, továbbá a magyar egyházi és világi, bajtársi egyesületek vezetőinek részvétele az MHBK Hungária bálját nemcsak a magyar társaság, de a városnak is egyik kiemelkedő eseményévé tették. Zsitvay Sándor csop. vez. beszéde után következett az elsőbálos leányok és kíséreiknek bemutatása és azok keringője. Utána fiataljaink 14 párral palotást táncoltak díszmagyarban, illetve huszáratillában. A szünetben eredeti népviseletben magyar táncokat mutattak be. A bál kiváló hangulatban a reggeli órákban ért véget. A szép sikerért a 18 fős bálbizottságot és a főrendező ifj. Kiss Gyula bs-at illeti az elismerés.